LAISVĖ--LIBERTY
Vienintėlis lietuvių kalboje dienraštis Rytinėse valstijose
Metam prenumerata:
Jungtinėse Valstijose $8.00
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) .. 9.00
Kanadoje 9.00
Kitur užsienyje 10.00
Pavienio egzempl. kaina 5 centai

LAISVĖ
THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ--LIBERTY
The Only Lithuanian Daily in the Eastern States
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
Telephone VIrginia 9-1827—1828
PRICE 5c A COPY

No. 60 ★★★★ Richmond Hill 19, N. Y., Penkt., Kovo (March) 27, 1953 ★★★★ Metai 43-tieji, Dienraščio 35-tieji.

KRISLAI

Visi prašomi.
Kas negalima?
"Trys karaliai."
70-toji sukaktis.
Išeina iš mados.
Rašo A. BIMBA

Nepamirškite sekmadienio. Visi ir visos kviečiami būti dienraščio Laisvės pavasarinėje iškilmėje, Richmond Hill Kultūrinio Centro auditorijoje.

Nuoširdžiai kviečiami lietuviai ir iš New Jersey.

-:-

Štai ko iš gilumos širdies prašome visus korespondentus: Nerašykite apie "laimėjimus," lošimus kortomis ir panašius "pagražinimus". Mūsų šalies paštas tai skaito nekošerną užsiėmimu. Mes juos išbraukiame, o jūs ant mūsų be reikalo supykstate.

-:-

Smetoniniai likučiai po vardu Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos susirinko į Philadelphiją ir atlaikė savo "kongresą." Nedaug jų ten tebuvo, bet ir tie ėmėsi už čiuprynų.

Čikagietis Olis tapo nukarūnavotas. Naujuoju smetoninio laisko komandieriumi bus Lapinskas.

-:-

Ponas Olis poniškai supykęs. Savo pranešime "kongresui" jis skundėsi, kad "trys karaliai viską valdo", ir net jį patį už nosies vedžioję.

To tikrai perdaug poniškai nosiai, ir ponas Olis užsitarnauja mūsų karščiausios užuojautos.

Bet kas per vieni tie "trys karaliai?" Kodėl ponas Olis svietui jų neparodė?

-:-

Šio mėnesio 14 dieną sukako lygiai 70 metų nuo mirties Karolio Markso.

Amerikos teismai marksizmą norėtų sunaikinti kalėjimais.

Bet, žinoma, tokios pastangos negali apsivainikuoti laimėjimu. Vieno kito vado pasodinimas už grotų negali sunaikinti marksizmo idėjų.

-:-

Per tą palyginti trumpą istorinį laikotarpį marksizmas laimėjo geroką trečdalį pasaulio. Marksas gyvas būdamas nė sapnuoti veikiausiai nesapnavo, kad tai, ką jis skelbia, taip greitai ir plačiai ėtosis kūnu.

-:-

Marksizmas yra socializmas-komunizmas. O trumpai ir paprastai tai reiškia, kad pasaulio dirbantieji labai gražiai gali apsieiti be ponų ir išnaudotojų. Praktikoje tai jau įrodyta.

Nebėra tokių jėgų, kurios tam marksizmui galėtų pastoti kelią.

Tie, kuriems jis nepatinka, dar smarkiai spardosi ir veikiausia dar ilgai spardysis, bet tai ir viskas. Klausimas laiko, o ne principo.

-:-

Gal jau eis velniop ir seniausia pasaulyje monarchija. Kaip atrodo, tai ir Egiptas virs respublika.

Monarchizmas yra barbarizmo liekana, socialinė nesąmonė. Ji išeina iš mados.

KORĖJOS FRONTE UŽMUŠTA JAU 23,298 AMERIKOS KARIAI

Sužeista ir kitaip nukentėjo viso 131,524 amerikonai

Washington. — Karinė valdyba kovo 25 d. paskelbė, jog per mūšius Korėjoje žuvo jau 23,298 amerikonai. Sužeista 95,454, nelaisvėn pakliuvo 2,316 ir be žinios dingo 9,061. Atsirado 1,395 iš dingusiųjų.

Viso iki šiol taip nukentėjo 131,524 amerikonai.

Valdžia skelbia, jog per savaitę nuo pirmesnio jos pranešimo dar 89 amerikonai žuvo, 208 sužeista ir 11 nelaisvėn paimta.

Valdiniai pranešimai, tačiaus, pavėluoja nuo vienos iki trijų savaičių.

Paskutiniu laiku pasmarkėjo karo veiksmai; todėl ir amerikonų daugiau nukenčia, negu dabar oficialiai pranešama.

Nužudytas dar vienas belaisvis Pietinėj Korėjoj; daug sužeista

Pusan, Korėja. — Sargas nušovė ligoni belaisvi, Šiaurinės Korėjos liaudininką, Yončon salos stovykloje, Pietinėje Korėjoje.

Amerikinė stovyklos komanda pranešė, kad jis nužudytas už nepaklusnumą bei pasipriešinimą.

Pietų Korėja. — Amerikonai ir jų talkininkai apšaudė ir nuodingų dujų bombomis bombardavo demonstruojančius belaisvius trijose stovyklose. Sužeidė daug belaisvių, Šiaurinės Korėjos liaudininkų bei kinų. Kai kurie sužeisti pavojingai, gal mirtinai.

Jau nesutelpa jankių amunicija Korėjoje

Washington. — Korėjon privaryta amerikonam tokia daugybė šovinių, bombų ir kitokios amunicijos, kad nesutelpa sandėliuose. Todėl laivai jau kitur gabena (suprantama, Japonijon) amuniciją, skiriamą korėjiniam karui.

Apie tokius amunicijos perviršius praneša Pentagonas, karinis Amerikos centras Washingtone.

(Na, o buvęs Korėjos fronto komandierius gen. Van Fleet šnekėjo, būk amerikonams Korėjoje trūksta amunicijos.)

Tito ir graikų-italų fašistai planuoja užpult Albaniją

Tirana, Albanija. — Albanijos premjeras Hoxha kaltino Jugoslavijos "titistus," Graikijos monarcho-fašistus ir Italijos naujuosius fašistus, kad jie rengiasi užpulti Albaniją su anglų - amerikonų pagalba.

Albanija yra liaudies respublika.

Amerikonai numušti nuo kalno; nukentėjo didžiulius nuostolius

Korėja. — Visa Septintoji Amerikos armijos divizija tris kartus, po 6 valandas kiekvieną sykį, žūtbūtiniai kontratakavo Šiaurinės Korėjos liaudininkus ir kinus strateginiame Old Baldy kalne, vakariniame fronte. Bet amerikonai tapo visai numušti žemyn nuo to kariniai svarbaus kalno, kuris vadinamas vartais į Seoulą, senąją Korėjos sostinę.

Amerikonai nukentėjo skaudžių nuostolių.

(O radijas sakė, jų nuostoliai tokie dideli, kad baugu net pranešti.)

Čiangas žada "pats atkariauti Kiniją"

Formoza. — Čiang Kai-šekas, kinų tautininkų valdovas Formozos saloje, viešai gyrėsi galėsiąs atkariauti Kinijos sausžemį pagal savo planus, be amerikonų armijos talkos.

Gen. Clark pas Čiangą

Formoza. — Generolas Clark, vyriausias Amerikos komandierius Tolimiesiems Rytams, grįždamas iš Indo-Kinijos, aplankė Čiang Kai-šeką, pietavo su juo ir tarėsi, kaip atkariauti Kiniją nuo komunistų - liaudininkų.

Čiangas surengė savo armijos paradą Clarkui pagerbti.

Bus draftuojami 19 metų berniukai

Washington. — Sekantį mėnesį bus rekrutuota armijon 53,000 naujokų.

41-je valstijoje bus draftuojami jau 19-metiniai berniukai, nes jau išbaigta senesniųjų kvota.

Drafto amžius yra nuo 18 su puse metų iki 26 metų.

BURMA SKUNDŽIA ČIANGĄ JUNGTINĖM TAUTOM KAIP UŽPUOLIKĄ, ĮSIVERŽĖLĮ

Rangoon, Burma. — Burmos valdžia kreipėsi į Jungtines Tautas, reikalaudama pasmerkti Čiang Kai-šeko kinus tautininkus kaip įsiveržėlius ir užpuolikus.

Burma nurodo, kad:

Čiang Kai-šekas siunčia vis daugiau kareivių ir ginklų saviškiams šiauriniame Burmos ruožte, paliai rubežių su Kinijos Liaudies Respublika.

Kuomet Kinijos liaudininkai - komunistai pirm trejų metų galutinai supliekė čiangininkus, tai Čiango armijos likučiai paspruko į šiaurinę Burmą.

Tie bėgliai užėmė kelis šimtus ketvirtainių mylių Burmos žemės, plėšia bei žudo burmiečius, atakuoja Burmos kariuomenę ir laiks nuo laiko persimeta Kinijon, darydami banditų žygius.

Burmos valdžia kartotinai reikalavo, kad Čiang Kai-šekas atsiimtų tuos banditus. Jis ne tiktai atsisakė, bet dar vis daugiau siuntė pastiprinimų jiems per gretimąjį Thailandą (Siamą).

(Grupė Amerikos karininkų irgi talkauja čiangininkams Burmoje ir įgabena jiems ginklų, kaip kad pirmiau sakė Burmos valdžia.)

Sumušti visi McCarthy'o išmislai prieš Bohleną

Senatas užgirs Bohleną kaip Amerikos ambasadorių Maskvai

Washington. — Senatas tikrai užgirs Charlesą E. Bohleną, kuri prez. Eisenhoweris skiria ambasadorium Maskvai, kaip tvirtina visi pranešimai iš Washingtono.

Prieš Bohleną rėkavo aršiausi ragangaudžiai senatoriai, republikonas McCarthy ir demokratas McCarran. Jiems turavojo tiktai ketvertas kitų.

McCarthy ragino atmesti Bohlena ypatingai todėl, kad Bohlenas tarnavo kaip vertėjas prezidentui Rooseveltui Jaltos konferencijoj su Stalinu ir Anglijos premjeru Churchillu ir Potsdamo konferencijoj, kurioj prez. Trumanas ir Anglijos premjeras tarėsi su Stalinu. Bohlenas gerai vartoja rusų kalbą.

McCarthy ir McCarran šnekėjo, kad valdžia "slepia" užrašus FBI slaptosios policijos, kuri tyrinėjo Bohleno ištikimybę Amerikai. Bet pasirodė, kad McCarran pasakojo tik savo išmislus.

Republikonų senatorių vadas Taftas ir demokratas senatorius Sparkmanas akylai išnagrinėjo FBI raportus ir nerado jokio įtarimo, kad Bohlenas būtu neištikimas Jungtinėms Valstijoms.

McCarran ir McCarthy skleidė gandus, kad Scott McLeod, saugumo skyriaus viršininkas valstybės departmente, taip pat nužiūrėjęs Bohleną kaip neištikimą. Bet McLeod užginčijo tą jų pasaką.

Kada visos tos McCarthy'o priekabės tapo sumuštos, tai jis reikalavo tyrinėti Bohleną su pagalba tam tikros mašinos, kuri galėtų parodyti, ar Bohlenas nemeluoja.

(Tūli korespondentai pastebėjo, kad reikėtų prieš pati McCarthy panaudot tokią mašiną. Kiti atsiliepė, jog ir be mašinos aišku, kaip jis meluoja.)

Turkų ir graikų valdovai prašo Trumanui Nobelio dovanų už "taiką"

Oslo, Norvegija. — Turkijos prezidentas Celal Bayard ir Graikijos premjeras Papagos atsiuntė raginimus tarptautinių Nobelio dovanų komisijai, kad suteiktų Harriui Trumanui dovaną už "pasidarbavimą taikai."

(Trumano valdžia davė šimtus milijonų dolerių Turkijai ir Graikijai, ginkluojant jas prieš Sovietų Sąjungą, ir įvelė Ameriką į Korėjos karą, net be Kongreso nutarimo.)

Valdžios agentai sergėjo mirštantį, kad neišduotų atominių slaptybių

San Francisco. — Kai atominis inžinierius Wm. C. Twitchell mirtinai sirgo Letterman Armijos Hospitalyje, tai valdžios agentai dieną ir naktį sergėjo ligonį. Bijojo, kad jis klejodamas "neišplepėtų atominių sekretų."

Jisai jau mirė, sakoma, nuo kokios ten vėžiškos ligos. Valdininkai teigia, kad ne atominiai nuodai jį susirgdino ir numarino, bet kas kita.

ORAS.—Giedra ir vėsiau.

AMERIKONAI JAPONIJOJ VEISIĄ BAKTERIJAS KORĖJINIAM KARUI

Japonų vadai padedą išvystyt pavojingiausius ligų perus

Hong Kong. — ALN žinių agentūra praneša, kad:

Amerikos karininkai Japonijoje palaiko bakterijų peryklas, kur veisią mirtingiausių limpamųjų ligų perus karui prieš Korėjos liaudininkus bei Kinijos Liaudies Respubliką.

Japonai karininkai Jiro Vakamatsu, Širo Išii ir kiti padeda amerikonams veisti bakterijas tokių mirtingų ligų, kaip cholera, juodasis maras, tifas, disenterija ir kt.

Japonų Taikos Šalininkų organizacija išleido knygelę, kur plačiau aprašo amerikinius bakterijų fabrikus. Ta knygelė skleidžiama Japonijoje ir kituose kraštuose.

Jankiai manevruoja išvien su vakarinės Vokietijos policija

Munich, Vokietija.—Jungtinių Valstijų kariuomenė ir vakarinės Vokietijos policija išvien daro slaptus karinius pratimus už 25 mylių nuo rubežiaus su sovietiniu Vokietijos ruožtu.

Manevruose dalyvauja daugiau kaip 10,000 vakarinės Vokietijos policijos. Naudoja šarvuotus automobilius ir įvairius amerikinius ginklus.

Ta vadinamoji policija iš tikrųjų yra kariuomenė.

Korėja. — Korėjos liaudininkai sako atmušą amerikonų atakas.

Anglai urmu medžioja, karia Kenyjos negrus

Nairobi, Kenya. — Anglų kariuomenė ir policija vis smarkina medžioklę prieš negrus, kaip įtariamus Mau Mau organizacijos "teroristus." Per dieną suėmė dar pusketvirto tūkstančio negrų.

Jau kelios dešimtys tūkstančių negrų suvaryta į koncentracijos žardžius.

Anglai tiek daug karia negrų, kad gatavas kartuves greitai vežioja iš vietos į vietą.

Mau Mau vadovaujami negrai reikalauja išvyt iš Kenyjos anglus ir kitus baltuosius engėjus.

Japonų policistas peršovė Amerikos ambasados langą

Tokio, Japonija. — Pereitą šeštadienį buvo peršautas amerikinės ambasados langas. Policijos valdyba ėmė ieškoti "slaptingo šoviko" ir surado kaltininku vieną policininką.

Policininkas teisinosi, kad, jam bestovint sargyboje prie Japonijos premjero palociaus, "kulka netyčia paspruko" pro langą į Amerikos ambasadą.

Sveiki Vengrijos ministrai, kuriuos paskalai "nužudė"

Viena, Austrija. — Tebėra gyvi, sveiki ir laisvi septyni Vengrijos ministrai bei kiti valdininkai, apie kuriuos anglu - amerikonų spauda pasakojo, būk komunistai juos "nužudė, privertė nusižudyti bei įkalino."

New Yorko Times korespondentas dabar praneša (kovo 26 laidoje), kad visi tie valdininkai tebėra matomi Vengrijos seime bei kitose pareigose.

Tarp tų, kuriuos vakarų paskalai melagingai "išvalė," yra Vengrijos premjeras Matyas Rakosi, valstybinio planavimo pareigūnas Zoltas Vas; generolas Sandor Nogradi, apsigynimo ministro pavaduotojas; užsienio reikalų ministras Erik Molnar; premjero pavaduotojai Karoly Kiss, Arpad Hazi ir kt. Visi jie tebeina valdines savo pareigas.

Anglų socialistai smerkia Ameriką už Čiango karo ruošimą prieš Kiniją

London. — Socialistų atstovai Anglijos seime ragino užsienio reikalų ministrą Edena protestuoti, kad Amerika lavina ir ginkluoja Čiang Kai - šeko kinus Formozos saloje dėl įsiveržimo į Kinijos Liaudies Respubliką.

Socialistai sakė, jog čiangininkų ir amerikonu kariniai planai prieš Kiniją sulaiko ir derybas dėl paliaubų Korėjoje.

(Pirmesnės žinios teigė, kad 800 Amerikos karininku mokina ir muštruoja Čiango armiją karui prieš Kiniją.)

Allentown, Pa. —Sustreikavo 250 geležinkeliečių. Streikas kliudo angliakasyklu darba.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisvė, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.
TEL. VIRGINIA 9-1827—1828

President, JOHN GRYBAS; Secr.-Treasurer, WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year	$8.00	Canada and Brazil, per year	$9.00
United States, per 6 months	$4.50	Canada and Brazil, 6 months	$5.00
Queens Co.	$9.00 per year	Foreign countries, per year	$10.00
Queens Co.	$5.00 per six mos.	Foreign countries, 6 months	$5.50

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

AUTO PRAMONĖS DARBININKAI UŽ TAIKĄ

CIO UNITED AUTOMOBILE Workers unijos suvažiavimas, vykstąs Atlantic City, N. J., priėmė deklaraciją-rezoliuciją mūsų krašto užsieniniais reikalais.

Deklaracija-rezoliucija svarbi tuo, kad ji pasisako už derybas, už taiką. Tai pirmas tokis žingsnis, padarytas šitos unijos suvažiavime po to, kai Trumanas pradėjo šaltojo karo politiką.

Deklaracija-rezoliucija ilgoka; joje, tiesa, yra nemaža anti-sovietinio šablono, balasto, tačiau mums ne tai rūpi. Mums rūpi rezoliucijos patsai turinys, pati esmė, patsai branduolys. O rezoliucijos esmė kaip tik ir pasisako už derybas, už tarpvalstybinį tarimąsi, kad išvengti pasaulinio karo.

—:—

REZOLIUCIJOJE CITUOJAMI Tarybų Sąjungos premjero Malenkovo žodžiai iš jo kalbos, sakytos aukščiausiame soviete-parlamente, kur Malenkovas sakė, kad "nėra to ginčo bei neišsprendžiamo klausimo, kuris nebūtų galima išspręsti taikiais būdais."

Jeigu taip, tai, rezoliucija sako, reikia imtis derybinių priemonių nesusipratimams išspręsti. Unijistai gerai supranta, ka reiškia derybinės priemonės, nes unijų atstovai-pareigūnai nuolat veda derybas su samdytojais. Jie įpratę derėtis - tartis. Dėl to rezoliucija sako:

"Derybos nėra aptaikymas... **Pasirašymas geros sutarties** (kontrakto), užuot čius į streiką, nėra darbininkų reikalu pardavimas, bet yra darbininkų reikalų gynimas, darbininkų laimėjimai..."

Toliau nurodoma: jeigu nebus surastas būdas derybiniu keliu klausimus spręsti, tai, ilgainiui, neišvengiamai prasidės karas,—karas, kurio pasėkmių niekas negali šiandien numatyti.

Taigi automobiliu pramonės darbininkai, kurių unijai priklauso apie 1,350,000, atsisakė nuo pirmesnės savo politikos, — politikos, kuri pūtė Trumano ir jo administracijos dūdon. Jie reikalauja derybų, tarimosi, baigimo nesveikos tarptautinės padėties.

Už tai juos tenka tik pasveikinti.

KĄ DARYTI?

NEW YORKO MIESTO Board of Estimate (lyg ir veikiantysis miesto tarybos komitetas) užgyrė gubernatoriaus Dewey "pasiūlymą," o tai reiškia tą: užgyrė pakelti važiuotės fėrą, užgyrė apdėti New Yorko žmonės mokesčiais, užgyrė naštą, kurią republikonų administracija suvertė ant New Yorko darbo žmonių pečių.

Kas bus? Ką daryti?

Mūsų "miesto tėvai," užgirdami tai, teisinasi, sakydami, kad kitokios išeities jiems nebuvo, kad jie dėl to nesą kalti; kalti, girdi, republikonai, kaltas gubernatorius. Taip "aiškinasi" majoras Impellitteri, taip aiškinasi jo bičiuliai. Jie taip aiškinasi dėl to, kad žino, jog šiemet įvyks miestiniai rinkimai, kad jiems teks atsistoti prieš rinkėjų akis ir prašyti jų balsų.

Kiekvienam aišku, jog kalti dėl tos padėties, kuri yra mūsų mieste, ne tik republikonai su gubernatorium Dewey priešakyje, o ir demokratų galvos, ir pats Impellitteri.

Šiam užmojui gali užbėgti už akių tik patys žmonės, kuriuos šis republikonų-demokratų sąmokslas paliečia. Jei darbo žmonės subrustų, jei jie tartų vieningą savo žodį, tai visa pateiktoji gubernatoriaus ir "miesto tėvų" programa būtų atmesta.

Darbo unijos, CIO ir ADF, turėtu tučtuojau pradėti vadovauti veiklai prieš tai, ką politikieriai ruošia.

Įvairios Žinios

Medicinos kadrų parengimas Lenkijoje

VARŠUVA. — Liaudies Lenkijoje skiriamas didelis dėmesys medicinos kadrų parengimui.

Okupacijos laikotarpiu Lenkijoje žuvo apie 50 procentų gydytojų. Šiuo metu gydytojų skaičius šalyje žymiai viršijo prieškarinį lygį.

Šalyje veikia 10 aukštųjų medicinos mokyklų, kurios kasmet išleidžia 2 tūkstančius specialistų-medikų. 60 procentų visų aukštųjų medicinos mokyklų studentų yra darbininkų ir valstiečių vaikai.

Šiuo metu liaudies Lenkijoje yra 12 tūkstančių gydytojų, o iki šešerių metų plano pabaigos jų skaičius padidės iki 17 tūkstančių žmonių.

Kivirčai būsimoje tarptautinėje armijoje

Maskva. — Sovietų komunistų laikraštis Pravda lemia, kad eis nuolatiniai kivirčai tarp vokiečių, francūzų ir kitų būsimoje tarptautinėje vakarų Europos armijoje, kurios Amerika reikalauja.

Manila. — Įteikta Filipinų seimui rezoliucija reikalauja atšaukt filipiniečių kariuomenę iš Korėjos.

Lietuvos mokslininkus laukia didžiulės svarbos uždaviniai

Rašo J. MATULIS
Lietuvos TSR Mokslų akademijos prezidentas

Sukaupus gausią geologinių tyrinėjimų medžiagą, atradus stambius kreidos, mergelio, dolomitų, gipso ir kitų padermių masyvus, buvo pastatyta pirmoji Lietuvoje galinga alebastro gamykla, eilė stambių plytinių, čerpinių ir kalkinių. Durpynų tyrinėjimo darbai įgalino paspartinti durpių gamybos tempus respublikoje. Lietuvos Mokslų akademijos nariui - korespondentui V. Ruokiui, Žemės ūkio instituto direktoriui V. Vazalinskui ir žemės ūkio mokslų kandidatui B. Baginskui vadovaujant, respublikoje nuo 1947 metų sistemingai tiriama dirvožemio danga. Sudarytas dirvožemio žemėlapis ir dirvų kalkinimo žemėlapis, o tai yra ypatingai svarbu žemės ūkio kultūroms rajonuoti ir kolūkių bei tarybinių ūkių laukų derlingumui pakelti.

Neseniai Miškų ūkio institutas užbaigė stambų kompleksinį darbą išvystant miško sodinimą ir pakeliant esamų miškų našumą. Didelę reikšmę Lietuvos pietryčių gamybinėms jėgoms išvystyti turi kompleksinis Vilniaus srities rajonų tyrimas, kurį vykdo aštuoni Lietuvos Mokslų akademijos institutai.

Didingoji liaudies ūkio, mokslo ir kultūros vystymo programa, nubrėžta istorinėse partijos XIX suvažiavimo direktyvose dėl penktojo penkmečio plano TSR Sąjungai išvystyti 1951-1955 metams, visiems Tarybų Sąjungos mokslininkams, tame tarpe ir Lietuvos mokslininkams darbuotojams, iškelia naujus uždavinius. Partijos direktyvose numatoma 2-2½ karto padidinti Tarybų Lietuvoje elektros energijos išdirbį, pastatyti Kauno hidroelektrinę, toliau vystyti respublikoje laivų statybą ir turbinų bei staklių gamybą, maždaug 3.9 karto padidinti žuvies sugavimą, atlikti didelius darbus nusausinant pelkes, padidinant pasėlių plotus, pakeliant visų žemės ūkio kultūrų derlingumą bei toliau vystant gyvulininkystę ir tt.

Kiekvienas šių uždavinių apima plačią praktiško darbo ir daugelio mokslinių tyrinėjimų programą. Pavyzdžiui, Kauno hidroelektrinės statymas yra netarpiškai susijęs su perspektyvomis energetikai vystyti Tarybų Lietuvoje, prie Nemuno. Ryšium su šia problema, Lietuvos Mokslų akademijai reikės artimiausiu laiku paruošti mokslinius pagrindus energetinėms sistemoms ir įvairių respublikos liaudies ūkio šakų energetikai išvystyti; nustatyti, kokio pajėgumo ir kuriose vietose reikės statyti hidroelektrines bei šilumines elektrines, kurios sudarys respublikos energetikos sistemą. Reikalinga nustatyti, kiek elektros energijos ir kuro bus reikalinga besivystančiam Lietuvos liaudies ūkiui naujajame penkmetyje.

Kauno hidroelektrinės statyba yra susijusi ne tik su eilės energetikos, ekonomikos bei transporto klausimų išsprendimu, bet iškelia eilę svarbių klausimų kitoms mokslo sritims. Antai, pagal paskutinį ruošiamo projekto variantą, **prie hidroelektrinės susidarys 70 kvadratinių kilometrų ploto ežeras.** Šio ežero vandens masė keleriopai pralenks pačius stambiuosius ežerus, esančius Lietuvos teritorijoje, pakeis arčiausiai prie vandens talpyklos esančių apylinkių melioracines, biologines bei kitas sąlygas . Mokslininkai turi duoti moksliškai pagrįstas šių pakitimų prognozes. Reikalinga numatyti ir moksliškai pagrįsti būsimojo vandens rezervuaro vandens sudėtį, augmeniją ir biologiją, paruošti perspektyvinius planus didžiai produktyviam žuvų ūkiui, prie vandens gyvenantiems paukščiams ir kitai gyvūnijai išvystyti, patikslinti šių rajonų vandens nuotėkio ir melioravimo planus.

Didelius darbus penktajame penkmetyje reikės atlisavinant pernelyg daug likti nusausinant pelkes ir drėgmės turinčias žemes, kurių respublikos teritorijoje yra nemaža. Sėkmingas šių priemonių igyvendinimas yra netarpiškai susijęs su preliminariniais tyrinėjimais, kuriuos vykdo Lietuvos Mokslų akademijos mokslininkai.

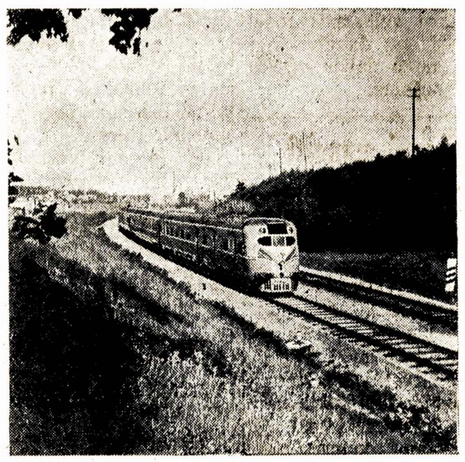

Naujas, dyselinis traukinys lekia per plačiuosius Lietuvos laukus.

Melioracijos institutas pereitais metais paruošė pernelyg daug drėgmės turinčių respublikos žemių schematinį žemėlapį. Kartu su melioracijos žemėlapiais sudaromos schemos naujai kuriamoms ir rekonstruojamoms nusausinimo sistemoms. Be to, institutas konstruoja ir tobulina mechanizmus, reikalingus melioracijos darbams vykdyti. Praėjusiais metais buvo sukoncentruotas ir lauko sąlygomis išmėgintas patobulintas kurminis plūgas, kuris žymiai suprastina ir pagerina kurminio drenažo vykdymą.

Žuvies sugavimui penktajame penkmetyje beveik keturis kartus padidinti, palyginti su 1950 metais, reikalinga iš pagrindų pagerinti visą žuvivaisos reikalą respublikoje, paruošti jam mokslinius pagrindus. Lietuvos TSR hidrobiologai, bendradarbiaudami su Visasąjunginio žuvies ūkio mokslinio tyrimo instituto moksliniais darbuotojais bei žvejybos kolūkiais, jau keleri metai vykdo vidinių respublikos vandens talpyklų kompleksinius tyrinėjimus. Jau užbaigti pirmieji darbai tiriant stambiausią vandens talpyklą—Kuršių mares, paruoštas priemonių planas šios vandens talpyklos produktyvumui pakelti.

Biologai turės padėti kolūkiams įdiegti į gamybą naujus metodus žemės ūkio kultūrų derlingumui ir gyvulininkystės produktyvumui pakelti.

Penktojo penkmečio plane numatytasis didžiulis pramonės, gyvenamųjų namų ir kultūrinių - buitinių įstaigų statybos padidinimas reikalauja žymiai išvystyti statybinių medžiagų gamybą, panaudojant vietines žaliavas, paleidžiant veikti naujas didžiai mechanizuotas kalkių ir kt. įmones, o taip pat gelžbetoninių konstrukcijų gamyklą. Ryšium su tuo, respublikos mokslininkai darbuotojai turi dar intensyviau tirti gelmes, ieškoti mineralinių žaliavų, rasti tobulesnius jų perdirbimo metodus.

Lietuvos Mokslų akademija aktyviai dalyvauja visaliaudiniame reikale — teikia pagalbos didžiosioms statyboms. Mūsų mokslininkai dirba kompleksinėse mokslininkų ekspedicijose, kurios vykdo tyrinėjimus Stalingrado srityje ir kituose didžiųjų statybų rajonuose, nagrinėja temas, susijusias su išsprendimu daugelio klausimų, kurie yra svarbūs statyboms sėkmingai įgyvendinti.

Vienas svarbiausių uždavinių, iškilusių Lietuvos mokslinio tyrimo įstaigoms ir aukštosioms mokykloms dabartiniame penkmetyje, tai — paspartinti aukštos kvalifikacijos mokslinių kadrų parengimą ir pakelti vykdomų darbų mokslinį - teorinį lygį. Čia mums nuolat padeda TSR Sąjungos Mokslų Akademijos mokslininkai.

Didžiulę reikšmę priešakiniam tarybiniam mokslui toliau vystyti turi genialusis J. V. Stalino veikalas "Ekonominės socializmo TSR Sąjungoje problemos" — neprilygstamas mokslinės minties kūrinys. Šiame veikale atskleidžiamos nepaprastai plačios perspektyvos mūsų mokslui, tarybiniams mokslininkams, kurie savo veikla aktyviai dalyvauja drauge su visa tarybine liaudimi kuriant komunistinę visuomenę.

Dideli uždaviniai penkmečio plano direktyvose yra iškelti Tarybų Sąjungos mokslininkams, tame tarpe ir Lietuvos mokslininkams darbuotojams.

Fort Devens, Mass. — Traukiamas teisman leitenantas daktaras Sh. C. Thierman už tai, kad nedavė atsakymo į klausimą, ar jis komunistas.

New York. — Išlėkė namo pati Čiang Kai - šeko, Formozos salos diktatoriaus.

Dėl lietuvių didelio mirtingumo

Dar netaip labai seniai mūsų šalies apdraudos departmentas patėmijo, kad lietuvių nacionalėse organizacijose, kaip tai SLA ir SLRKA, pasireiškė, pagal narių amžiaus stovį, per didelis mirtingumas. Visiems yra gerai atmenama, kas tuomet ten atsitiko. Prisiėjo kelti jau gerai apsenusiems nariams jų mėnesines duokles, arba keltis iš aukštesnių apdraudos skyrių į žemesnius, mokant pirmiau mokėtas duokles, jei norėta pasilikti organizacijos nariu. Taip pat yra gerai žinoma, kad SLA centro valdyboje niekados nebuvo gerai vedama tvarka. Ten valdininkai daugiausia rūpinosi savo asmeniškais reikalais.

Bet reikia pripažinti neužginčijamą, faktą, kad pas lietuvius mirtingumas pagal žmonių amžių tarpe 45 ir 55 metų buvo per didelis.

Tarpe mūsų randasi žmonių su tokiomis mintimis, kad tai būk gamta pati atlieka savo kursą, atsiimdama silpnuosius greičiau, ir leisdama tvirtesniems gyventi ilgiau. Bet, gerai prisižiūrėjus į žmonių elgseną ir gamtos dėsnius, ne visuomet su tokiomis išvadomis galima sutikti. Tiesa, kad gamta per savo sietą sijojo ir sijoja ne vien tik žmones, bet ir kitus gyvūnus ir augalus. Bet kas liečia žmogų, tai, jei taip leistina išsireikšti, yra gamtos kaltė, kad ji ne visus lygiai apdovanojo proto gabumais ir elgsena. Tame ir glūdi žmogaus kokybė ir gyvenimo likimas.

Jei mes gerai pažvelgsime, tai įsitėmysime tokius pavyzdžius, kur vyras gražiai tvirtai nuaugęs ir net darbe gali nuveikti už du silpnesnius, o jaunas būdamas suteškėjo, ir po juom. Na, o silpnesnis, kuris dažnai nedagalauja, dagyvena iki 80 metų ir ilgiau.

Daugelyje atsitikimų tvirti žmonės pirmiau miršta dėl atbukusio protavimo, nes jie mano, kad jie gali bile kaip elgtis ir tas jiems negali pakenkti. Dar mes atmename 1918 metus, kai mūsų šalyje siautėjo didžioji influenzos epidemija, pasiimdama jaunus ir tvirtus žmones. Ir kada buvo sučiuptas tvirtas lietuvis, tai jam daktaras įsakydavo, kaip ir visiems, gulti į lovą ir prisilaikyti jo patarimų. Bet toki tvirtuoliai greitai keldavosi ir eidavo kur paužti, sakydami, "aš stiprus ir ligai nepasiduosiu." Žinome, kas su jais atsitiko!

Vėlesniais laikais, kada mūsų tautiečiai daugiausia mirė apie 45 metų amžiaus, tai mūsų šalyje gyvavo blaivybės įstatymas. Tas įstatymas palietė ne vien tik lietuvius. Dažnai būdavo pastebima spaudoje atsitikimai, kad surasdavo po tris ir daugiau ant syk užsinuodijusius, ir laipsniškai mirė labai daug.

Dėl gėdos ir nenorint žeminti miesto vardą, aš jo čion neminėsiu, kur daug lietuvių tapo prohibicijos aukomis. Daug teko dalyvauti tų nelaimingųjų laidotuvėse. Atmenu, kai vienam vyrui mirus, už trijų mėnesių mirė ir moteris. Daktaras aiškino jų likusiai dar jaunai dukteriai, kad jos motina mirė tokia pat liga, kaip ir jos tėvas.

Kadangi abu tėvai buvo SLA nariai, tai daktaras išpildydamas mirties paliudijimus užrašė, kad mirties priežastis yra alkonolis. Tada mergaitė per verksmus prašė daktaro, kad jis parašytų kitaip, nes ji negaus pomirtinės, o ji yra biedna. Daktaras jos prašymą išpildė.

Kita bei didžiausia per didelio mūsų žmonių pirma laiko mirtingumo priežastis, tai kad mums, kaipo ateiviams, daugumoje prisiėjo dirbti sunkius ir sveikatai pavojingus darbus geležies liejyklose ir anglių kasyklose. Pastarose daug žūdavo ir žūsta šiandien. Man ir pačiam ten prisiėjo išdirbti virš dvidešimts metų, net reikia dėl to šiandien gailėtis.

Trečioji lietuvių nacionalė organizacija, tai Lietuvių Darbininkų Susivienijimas — LDS. Ji susitvėrė prieš 20 metų, kada tvertis bet kokiai organizacijai mūsų šalyje sąlygos buvo vienos iš blogiausių. Bet mes turime neužginčijamus faktus, kad LDS gyvuoja dar geriau už senąsias. Mes neturėjome krizės praeityje, neturime jos nė dabar.

V. Globičius

Klausimai ir Atsakymai

Klausimas:

Gerbiamoji Redakcija. Po J. Stalino mirties, žmonėse kyla apie jį visokių klausimų. Pavyzdžiui, kai kurie (ir aš jų tarpe esu) nori žinoti, kiek Stalinas mokėjo kalbų. Ar tamstos galėtumėte man tai paaiškinti? S—s

Atsakymas:

Mes nežinome, kiek J. Stalinas mokėjo kalbų. Mes galime tikrai pasakyti tik tai, kad jis kalbėjo ir rašė dviem kalbomis: gruzinų ir rusų. Pastaruoju laiku, per apie 40 metų ar daugiau jis savo straipsnius ir mokslinius veikalus rašė rusų kalba. Tačiau buvo laikai, kai jis rašė ir sakė prakalbas darbininkų mitinguose, sambūriuose, pobūviuose gruzinų ir rusų kalbomis. Be to, Stalinas vadovavo įkūrime gruzinų kalba legalių komunistinių laikraščių, ėjusių Tiflise (dabartiniame Tbilise), Gruzijos sostinėje. Taip 1907 metais, Stalinui vadovaujant, Tiflise buvo įkurtas dienraštis "Achali Droeba" ("Naujasis Laikas"). Kai caro valdžia jį uždarė, tuomet buvo leidžiamas kitas dienraštis, "Čveni Cchvoreba" ("Mūsų Gyvenimas"). Kai ir šį caro valdžia pasmaugė, buvo pradėtas leisti kitas dienraštis, "Dro" ("Laikas"), bet greit ir šį caro valdžia pasmaugė.

Situose gruzinų kalba laikraščiuose buvo išspausdintas pirmas J. Stalino mokslinis veikalas, "Anarchizmas ar Socializmas?," kuriame Stalinas išstojo ginti marksizmą nuo anarchistų — Kropotkino, Čerkezišvilio ir kitų. Šiandien "Anarchizmas ar Socializmas" įeina į klasikinę politinę marksistinę literatūrą; jis išverstas į daugybę kitų kalbų, tarp jų, ir į lietuvių. Tai didžios svarbos veikalas.

IVAIRUMŲ PUSLAPIS

Kaip naujasis enzimas gydo žaizdas

Pirm keleto metų buvo ištraukta iš saldžiosios liaukos (blužnies) tam tikri skysčiai, vadinami enzimai. Žiūrėta, ar tie skysčiai tiktų kaipo gyduolė. Ir kai kurie daktarai surado, jog šie skysčiai padeda sugyti tūloms odos žaizdoms. Toliau patirta, kad apvalytas saldžiosios liaukos enzimas gydo ir daugelį kitų įkyrių žaizdų.

Dauguma lietuvių paprastai vadina "kasa" tą liauką (pancreas).

ENZIMAI

Enzimai yra tam tikros rūkštys kraujyje bei kituose kūno organuose. Tos rūkštys - enzimai labai pagreitina maisto perdirbimą į reikalingus kūnui chemikalus.

ŠIO ENZIMO VEIKMĖ

Uždėjus saldžiosios liaukos enzimą ant žaizdos, jisai naikina sugedusią bei gendančią žaizdoje medžiagą, bet nekliudo sveikų kūno audinių aplinkui.

Tuo būdu šis enzimas gydo skaudulius, atsirandančius iš garankščiuotų (varicose) kraujagyslių, gangrenos opas, daugelį kitaip negijančių odos skaudulių, krūtinės bei plaučių plėvių skaudulius ir tt.

Gydytojai sako, jog enzimas ryte suryja nesveiką bei pūliuojančią medžiagą paviršutinėse žaizdose, kur po trumpo laiko lieka jau sveika vieta.

Saldžiosios liaukos enzimas uždaro garankščiuotų kraujagyslių žaizdas, cukraligės (diabetes) gangrenos opas, apsikrėtusius žalingomis bakterijomis skaudulius po apdegimo, įvairias kitas atviras žaizdas ir gydo chroniška kaulų smegenų uždegimą. Čia jis patarnauja ir tokiuose atsitikimuose, kur nei sulfa nei kiti naujieji vaistai negalėjo pagelbėti.

Minimas enzimas taip smarkiai veikia, kad negalima jo tiesiog į kraują leisti. Tatai gadintų kraują. Bet saldžioji liauka natūraliai siunčia į kraują tiktai po mažą biskelį to enzimo, tik tiek, kiek būtinai reikia. Todėl pačios liaukos leidžiamas enzimas padeda kraujui savo darbą atlikti, nedarydamas jokios žalos.

Įdėjus enzimo į ligotas, pūliuojančias krūtinės plėves, jis praskiedžia tirštus pūlius, taip kad galima juos lengviau laukan išbėgdinti. Kartu gydo pačias žaizdas.

Šis enzimas yra gaminamas ne tik kaip skiedinys, bet ir kaip milteliai.

Enzimo skiedinį galima švirkšt į gerklę bei nosį, naudojant tam tikrą prietaisą, vadinamą "atomaizerį" arba "nebulaizerį." Toks prietaisas susmulkina enzimo skiedinį į mažyčius, kaip ūkanos, lašelius. Todėl galima ir ikvėpuoti, gydantis skaudulius plaučinės džiovos bei kvėpuojamųjų dūdų. Taip būna atliuosuojama ir galima iškosėti ir laukan išspjauti pūliuojančią skaudulių medžiagą. Įpurkščiama enzimo "ūkana" sykiu padeda vidujinėms žaizdoms gyti.

Tačiaus, nereikia laikyti šį enzimą "stebūklinga visų žaizdų gyduole." Nes yra skirtingų žaizdų, kurios turi būti ir kitokiomis priemonėmis gydomos.

N. M.

Ar chlorofilas apsaugo nuo dvokų?

Amerikiečiai, ypatingai amerikietės, išleidžia šimtus milijonų dolerių per metus, pirkdami chlorofilu užtaisytus muilus, miltelius, skysčius, dantims valyti košes bei kitus chlorofilinius produktus.

Fabrikantai per radiją ir spaudą bubnija, kad prausiantis su tokiu muilu nedvoks kūno prakaitas; valant dantis chlorofiline koše, eis geras kvapas iš burnos, o ryjant chlorofilo lašus, tai ir "visai nedvoksite." Pasakoja, būk chlorofiliniai produktai naikiną net bakterijas.

Bet tie pagyrai, tai daugiausia bizniškas blofas, kaip rašo daktaras T. R. Van Dellen, Northwestern Universiteto medicinos profesorius.

Kas yra chlorofilas

Chlorofilas yra žalioji augalų medžiaga. Chlorofilas augalų lapuose su šviesos pagalba perdirba iš oro gaunamas angliadario dvideginio (carbon dioxide) dujas į krakmolus - angliavandžius. Taip chlorofilas ir saulės šviesa gamina medžiams bei kitiems augalams maistą ir sudaro didžiąją dalį jų medžiagos.

Daugiausia paprasti žali dažai

Kiek gi fabrikantai deda chlorofilo į savo prekes? Tatai jie laiko slaptybėje. Bet žinoma, kad labai mažai. Jie labiausiai stengiasi tiktai, kad jų dirbiniai atrodytų gana žali. Tegu pirkėjai įsivaizduoja, kad tai paties chlorofilo spalva. Bet iš tikrųjų tie produktai daugiausia nudažyti žaliais cheminiais dažais, o ne chlorofilu. Tame žalume dažnai beveik nieko daugiau ir nėra, kaip tik paprasti dažai.

Kas naikina blogą dvoką

Chlorofilo skelbėjai įkalbinėja: Maudykitės chlorofilu užtaisytu vandeniu, prauskitės chlorofiliniu muilu, šveiskite dantis chlorofilo koše. Tai ir būsite laisvi nuo koktaus dvoko.

Moksliniai chlorofilo dirbinių tyrinėtojai, tačiau, surado, kad ne chlorofilo priemaišai naikina blogą dvoką, bet pats prausimasis muilu ir vandeniu bei dantų valymas, nepaisant, ar bus vartojama chlorofilinė košė ar kitokia. Jie patikrino, kad vanduo ir muilas tebėra geriausi ginklai nuo neskanių kūno kvapsnių.

Bendrai pasakius, tyrinėjimai sumuša "stebūklus," priskaitomus tavorams, pardavinėjamiems chlorofilo vardu.

Tačiau chlorofilinis vaistas gali būti naudingas žaizdoms aptaisyti, kai teigia tūli gydytojai. Sako, jog kareivių žaizdos, aptaisytos chlorofiliniais bandažais, geriau gijo ir netaip dvokė. Bet panašiai veikia ir žaizdų tepalai, į kuriuos įdėta eglių bei pušų sakų.

N. M.

Kaz. Bevardžio Margumynai

Anglijos parlamentui įnešta sumanymas išleist įstatymą plakt rykštėmis žmones, prasižengusius prieš valdžios įstatymus. Sumanymą pagamino konservatorių partijos parlamento nariai.

1948 metais fizinė bausmė už prasikaltimus buvo panaikinta. Dabar vėl kėsinamasi ją atnaujint.

—:—

Penkiose šios šalies valstijose piliečiai privalo užsimokėt nuo 1 iki 2 dolerių už teisę balsuot rinkimuose. Tos valstijos yra: Alabama, Arkansas, Mississippi, Texas ir Virginia.

—:—

Jungtinėse Valstijose ilgiausias vieškelis, kuriuo važiuotojai privalo pasimokėt už važiavimą, yra The Pennsylvania Turnpike, tarpe Philadelphijos ir Pittsburgho, turintis 270 mylių ilgio.

Kazys Bevardis.

Greičiausias traukinio važiavimas Amerikoje buvo 127 mylios per valandą 1905 metais ant Pennsylvanijos geležinkelio.

Storųjų ir laibųjų sveikata bei amžius

Storo sudėjimo žmonės dažniau serga širdies ligomis, negu laibieji, sakė įžymus amerikietis gydytojas Edward B. Sprague, kalbėdamas suvažiavime Bendrųjų Medicinos Praktikantų Amerikinės Akademijos šią savaitę St. Louis mieste.

Storiems žmonėms, net jauniems, dažniau užsikemša širdinė kraujagyslė — įvyksta trombosis, negu laibiems. Bet tai retas atsitikimas, kad taip atsitiktų laibam asmeniui pirm 40 metų amžiaus.

Laibieji taip pat ilgiau gyvena, kaip kad dr. Sprague skaitmenimis parodė.

Bet storieji yra veiklesni, drąsesni ir sutartingesni su kitais žmonėmis, sako Sprague. Laibieji, aplamai imant, nėra tokie smarkūs ir mėgsta vieni sau būti.

Stori, raumeningi, atletiški asmenys taip pat greičiau nutunka. Bet jie turėtų vengti sudiktėjimo, jeigu nori ilgiau gyventi, kaip kad pataria dr. Sprague.

Antra vertus, džiova serga daugiau sudžiūvėlių, negu nutukėlių.

N. M.

IŠ ISTORIJOS

RAŠO D. M. ŠOLOMSKAS

PRIE DARDANELLŲ CHURCHILLAS GAVO DIDELĮ SMŪGĮ

I

Bosforo ir Dardanellų pertakos yra svarbūs strateginiai vandens keliai ne vien Tarybų Sąjungai, bet visoms valstybėms, kurios gyvuoja prie Juodųjų Jūrų (Bulgarijai, Rumunijai). Pertakos yra tas pats, kas bonkai kaklo atvara. Tik per Bosforo ir Dardanellų pertakas galima įplaukti į Juodąją Jūrą ir iš jos išplaukti.

Bosforo Pertaka yra tarpe Juodosios ir Marmoro Jūrų, kaip kokis siauras vandens kanalas. Ji turi 18 mylių ilgio ir vietomis mažiau mylios pločio. Prie jos pastatytas ir didmiestis Konstantinopolis (Istanbulas, kaip dabar vadina).

Dardanellų Pertaka yra tarpe Marmoro ir Vidužemio Jūrų, kaip kitas kanalas. Dardanellų Pertaka turi 42 mylias (70 kilometrų) ilgio ir 1 iki 15 mylių pločio. Tiesa, plotis tik vienoje vietoje yra nemažas, o didžiumoje jis nuo 1 iki 2-3 mylių. Gylis nuo 160 iki 350 pėdų. Krantai statūs.

Bosforo ir Dardanellų pertakos skiria Europą nuo Azijos; vienoje pusėje yra Azija, kitoje Balkanų Pussalis—Europa.

Šių pertakų svarbą suprato dar senovėje. Jau virš 2,000 metų atgal už jų valdymą ėjo kovos. Dabar abi pertakas valdo Turkija ir yra pristačius tvirtovių, fortų jų kontroliavimui, o reikalo esant, ir paprasta lauko artilerija gali uždaryti kitų šalių laivams kelią.

Pagal 1936 metų sutartį, Turkija turi teisę uždaryti pertakas kitų šalių karo laivų įplaukimui į Juodąją Jūrą, kurių žemė neprieina prie tos jūros. Bet Turkija šią privilegiją naudoja, kaip jai patinka, kas buvo įrodyta 1941-1945 metais, fašistinių valstybių karo laiku prieš Tarybų Sąjungą, kada Turkija per tas pertakas perleido Vokietijos ir Italijos karo laivus į Juodąją Jūrą, o kada fašistams ten pasidarė karšta, tai vėl jų laivus išleido.

Seniau Rusijai, o dabar Tarybų Sąjungai, tos pertakos — tai tiesiog durys į pasaulį. Jau apie tūkstantis metų atgal rusų kunigaikščių jėgos plaukdavo iki Caregrado (Konstantinopolio) ir puldavo tą miestą. Per šimtus metų buvo daromos pastangos, kad pertakos būtų atviros Rusijos kariniams ir prekybos laivams.

Jau kelį šimtai metų atgal, kai karų eisenoje Turkija pradėjo silpnėti, tai nuo to laiko Anglijos, o kartu ir Francijos politikai darė viską, kad išlaikytų Bosforo ir Dardanellų pertakas, kaip kokias užrakintas duris Rusijai. Dabar gi svarbiausią rolę tame vaidina Wall Stryto imperializmas po priedanga "pagalbos Turkijai."

Laike Pirmojo pasaulinio karo 1914-1918 m., kada Francijai ir Anglijai buvo bloga, o Rusija turėjo daug duonos, daug kareivių, tai Anglijos ir Francijos politikai sutiko nusileisti Rusijai, ir kovo mėnesį 1915 metais pasiūlė:

"Po karo pabaigos... bus prijungta Rusijai Konstantinopolis, vakariniai krantai Bosforo, Marmoro Jūros ir Dardanellų, pietų Trakija iki Enos upės, taipgi Midija Azijoje ir Bosforo pakraštys Sakarijoj, vienas iš punktų Izmudo užlajoje, kurį vėliau išspręsime, taipgi tūlos salos Marmoro Jūroje, Imbros ir Tenedos salos."

Tai buvo Rusijai pasiūlyta daugiau, kaip ji norėjo. Ir tais punktais padaryta sutartis tarpe Anglijos, Francijos ir Rusijos. Bet sutartį laikė slaptybėje, nes Bulgarija ir Graikija taipgi norėjo po karo tų teritorijų, gi tas šalis Anglija ir Francija norėjo gauti į savo pusę karo laiku.

II

Bet jų diplomatija ir tada buvo suktas dalykas. Nors Anglija ir Francija padarė tą Rusijai pasiūlymą; sūsitarė, kad gautų iš Rusijos daugiau duonos, daugiau kareivių. Beje, į Franciją jau buvo nuvežtas rusų korpusas 100,000 vyrų, kurie ten ir kariavo. Ponas Churchillas kalbėjo, kad Rusija turi daugiau duonos ir žmonių, negu jai reikia. Ji viena gali sumušti Vokietiją ir pastarosios talkininkus, tik "reikia rusus aprūpinti ginklais ir amunicija."

Anglija pirm karo palaikė Turkijoj savo generolus ir admirolus, kaip dabar Amerika, kurie ten lavino turkus karo reikalams. Bet Vokietijos diplomatai apvylė anglus. Karo pradžioje Vokietija pasiuntė į Turkiją naują šarvuotį "Goeben" ir naują krūzerį "Breslau." Anglų karo laivai galėjo tuos vokiečių laivus pagauti, bet praleido, nes Anglija norėjo, kad pagalba tų vokiečių laivų būtų sutvirtintas Turkijos karo laivynas.

Bet kai Turkija gavo tuos vokiečių karo laivus, tai vokiečiai tapo valdovais Turkijos karo laivyno, o gabus vokiečių generolas Liman von Sanders perėmė į savo rankas ir turkų armiją. Į Turkiją atvyko šimtai vokiečių komandierių. Anglai turėjo nešdintis namo.

Vokiečių kaizerininkai, įsigalėję Turkijoj, 1915 metų rudenį užpuolė rusiškas Juodosios Jūros prieplaukas, ir prasidėjo tarpe Turkijos ir Rusijos karas, o suprantama, tai buvo karas Turkijos ir prieš Angliją ir Franciją. Taip susmuko sukta anglų diplomatija.

Turkija tais laikais buvo teritoriniai veik keturis kartus didesnė už šių dienų Turkiją. Vokiečių pagalba ji sumobilizavo apie 2,000,000 armiją. Bet jai karas prieš Rusiją Užkaukazijoj nesisekė — rusai turkus supliekė ir įsiveržė į turkų pavergtą Armeniją.

Turkai užpuolė Siriją (Francijos globojamą) ir veržėsi linkui Egipto ir Suezo Kanalo. Čia tai jau buvo Anglijai pavojus. Jeigu turkai paims Suezo Kanalą, tai nukirs Anglijai artimiausią susisiekimą su Indija ir kitomis jos kolonijomis Azijoj.

Anglijos valdovai sugalvojo, kad reikia užklupti turkus Dardanellų Pertakoje. Viena — tai bus atitraukimas turkų jėgų nuo Suezo Kanalo; kita, jeigu anglai pirmieji paims Dardanellus, Konstantinopolį ir Bosforą, tai suprantama, Rusija niekados jų negaus, nepaisant su ja padaryto susitarimo. Churchill'as (tuometinis Anglijos karinio laivyno ministro pavaduotojas, dabartinis premjeras) buvo vyriausias sumanytojas to plano. Generolas A. DeLazari dėl to rašo:

"Anglija, nenorėdama leisti, kad Rusijai tektų Konstantinopolis ir pertakos, 1915 metais išvien su Francija, po priedanga išgelbėjimo Egipto ir atidarymo kelio į Rusiją, pradėjo Gallipolio (Dardanellų) žygį, kurio vyriausias buvo tikslas: pirmiau ten būti, negu bus rusai."

III

Churchillas sumanė paimti Dardanellų Pertaką vien savo karo laivais. Jis niekados nepasimoko iš istorijos. Churchillas tvirtino, kad 1807 metų vasaryj anglų karo laivynas prasilaužė pro Dardanellus ir pasiekė Konstantinopolį. Bet jis "pamiršo," jog kada turėjo grįžti tas anglų laivynas, tai daug nukentėjo.

1915 metais, nepaisant karinės technikos didelio pakilimo, nepalyginamai smarkesnės kanuolių ugnies, negu 1807 m., Churchillas reikalavo karo laivų jėgomis išdaužyti turkų fortus Dardanellų pakrantėse, įplaukti į Marmoro Jūrą, pasiekti Konstantinopolį, "ir turkai nusigandę pasiduos." Reiškia, bus atidarytas kelias rusų duonai į Angliją ir Franciją, rusų kareiviams į visus frontus, amunicijai ir ginklams į Rusiją, o kas svarbiausia—**pertakos ir Konstantinopolis bus anglų rankose.**

Anglijos karo laivyno vadai priešakyje su laivyno ministru Fisheriu priešinosi Churchillui. Jie įrodinėjo, kad vien karo laivai nelaimės. Bet Churchillas gavo tūlų kitų valdovų pritarimą, ypatingai Kitchenerio. Fisheris rezignavo, ir Churchillas ruošė karo laivyno ataką prieš Dardanellus.

Visada tas apsigauna, kuris mano, kad jo "priešas silpnas." Taip atsitiko ir su ataka ant Dardanellų. Churchillas buvo painformuotas anglų karininkų, buvusių Turkijoj, kad Dardanellų fortai neturi didesnių kanuolių, kaip su 11 colių gerklėmis; kad daug kanuolių senos, atgyvenę dar nuo 1877 metų. Jie pamiršo, kad generolas Liman von Sanders ir kiti vokiečiai pasirūpins ten pastatyti naujas kanuoles, o ir lauko artilerijos paruoš pakankamai.

1915 m. vasario 19 dieną apie 50 anglų - francūzų karo laivų bombardavo išjūrinius Dardanellų fortus. Turkai tylėjo. Kada anglų-francūzų komandieriai, manydami, kad jau "sugurino senas turkų kanuoles," prisiartino arčiau, turkai staigiai atidengė uraganišką ugnį, ir kelis anglų - francūzų karo laivus sugadino.

Churchillas nepasimokino. Jis pradėjo ruošti dar daugiau karo laivų. Tuo kartu turkai - vokiečiai dar geriau pasirengė. Jie įtvirtino abi puses Dardanellų Pertakos, į fortus pastatė naujas vokiškas kanuoles, pakraščiais — apie 100 lauko batarėjų, pakasė 10 eilių minų, įrengė daug prožektorių, į vandenį įleido plieno tinklus, kad pastotų submarinams kelią, prie Dardanellų, Marmoro Jūroj, sutelkė turkų karo laivyną, kuris padės sausžemio apsigynimui.

Kovo 18 dieną apie 20 anglo-francūzų šarvuočių ir apie 60 kitų karo laivų, pradėjo generalį puolimą — prasilaužti pro Dardanelius. Išlaukinius fortus sudaužė, įsiveržė kelias mylias į pertaką. Bet čia anglai - francūzai pajuto, kad juo giliau veržiasi, tuo blogiau jiems. Jų užnugaryj atsiranda naujos turkų-vokiečių jėgos. Keli anglo - francūzų šarvuočiai jau nuskandinti, daugelis sugadinta. Ir vėl jie turėjo pasitraukti.

Po to suprato ir Churchillas, kad be sausžemio jėgų negalima paimti Dardanellų. Pradėjo ruošti sausžemio armiją iškelti į Gallipolio pussalį, kuris yra siauras kalnynas europinėje Dardanellų pusėje. Turkai ir vokiečiai sužinojo priešo planus. Jie į Gallipolį sutraukė generolo Liman von Sanders vadovystėje apie 300,000 turkų armijos, ją gerai apginklavo vokiškais ginklais.

1915 m. balandžio 25 dieną su savo 100 karo laivų pagalba anglai iškėlė 45,000 prastai lavintų australiečių ir naujazelandiečių į pietvakarinį Gallipolio kamputį. Prasidėjo žiaurūs mūšiai sausžemyje. Rugpiūčio 4 anglai - francūzai iškėlė savo dalinius Sulva Užlajon, kad atkirsti Gallipolį nuo sausžemio.

Vokiečiai prisiuntė submarinų, kurie pradėjo skandinti anglo - francūzų laivus. Talkininkų armija kentėjo didelių nuostolių.

Tuo kartu anglų diplomatai prakišo Bulgarijoj—pastaroji stojo Vokietijos pusėn. Serbija buvo vokiečių parblokšta. Graikija atsidūrė pavojuje. Francija nusivylė Anglijos politika ir pradėjo ruošti savo armiją apgynimui Graikijos, veiki-

(Tąsa 4-tam pusl.)

Jungt. Valstijų valdinio gyventojų surašinėjimo (cenzo) duomenys New Yorko mieste

Įstaigos suteiktoji dienraščiui Laisvei informacija suteikia visą mūsų šalies didžiojo miesto gyventojų vaizdą. Tikimės, jog ta informacija visiems mūsų skaitytojams bus ne tiktai įdomi, bet ir naudinga turėti po ranka.

Jaudinančiai įspūdinga yra bendrosios sutraukos skaitlinė — 2,500,429. Arti trečdalis visų to nuostabaus metropolio gyventojų yra sveturgimiai. Kokia gausa kredito už viską, kas čia yra gero! Ir kokia sunki atsakomybė už visą tai, kas randasi blogo!

Taip, sveturgimiai, kuriais esame ir dauguma lietuvių, pajuntame didžią atsakomybę už tai, kuo mūsų miestas yra šiandien, kuo jis bus ateityje. Tai ypačiai svarbu atsiminti šiais metais, miesto valdžios rinkimų metais. Svarbu stoti į pilietinį darbą.

U. S. BUREAU OF THE CENSUS
COUNTRY OF BIRTH OF FOREIGN-BORN POPULATION FOR NEW YORK STATE, NEW YORK CITY AND FIVE BOROUGHS

Country of Birth	N. Y. State	N. Y. City	Bronx	Brooklyn	Manhattan	Queens	Richmond
England and Wales	104,875	53,614	8,646	15,451	15,783	12,100	1,634
Scotland	48,304	26,405	4,303	7,633	6,437	6,860	1,172
Northern Ireland	4,171	3,085	637	704	1,058	536	150
Ireland (Eire)	182,581	141,723	37 367	29,013	48,015	24,741	2,587
Norway	33,073	25,552	940	17,205	2,563	2,306	2,538
Sweden	36,747	20,424	2,490	7,689	5,319	4,073	853
Denmark	11,627	6,707	625	2,554	1,812	1,375	341
Netherlands	13,393	5,571	581	1,157	2,318	1,389	126
France	28,185	20,461	2,181	2,766	10,470	4,681	363
Germany	270,661	185,467	28,555	29,038	64,976	59,920	2,978
Poland	254,065	179,878	45,283	79,582	37,019	16,453	1,541
Czechoslovakia	44,111	30,130	4,976	5,496	12,372	7,016	270
Austria	149,955	124,256	31,508	42,729	32,363	16,908	748
Hungary	65,276	51,968	15,334	10,661	15,521	9,901	551
Yugoslavia	10,097	6,736	759	1,065	2,779	1,994	139
U.S.S.R.	353,835	314,603	86,926	154,949	50,492	21,072	1,164
Lithuania	20,656	13,599	1,825	7,204	1,882	2,579	109
Finland	12,897	8,891	1,946	2,048	3,621	955	321
Rumania	32,270	29,409	9,245	12,080	5,641	2,369	74
Greece	36,757	29,815	3,721	6,747	13,372	5,698	277
Italy	503,175	344,115	62,407	153,727	61,451	56,599	9,931
Other Europe	57,902	41,099	5,741	8,855	17,774	8,020	709
Asia	41,791	31,977	5,655	11,000	9,967	5,148	207
Canada-French	18,254	5,105	718	1,212	1,809	1,253	113
Canada-Other	99,730	30,755	3,933	9,842	9,439	6,591	950
Mexico	4,138	3,234	411	646	1,701	433	43
Other America	44,285	38,295	5,874	6,507	20,353	5,187	374
All other and not reported	17,618	11,332	1,307	2,966	4,795	2,040	224
TOTAL	2,500,429	1,784,206	373,894	630,526	461,102	288,197	30,487
Percent of Foreign Born White to total Population	16.86	22.61	25.76	23.03	23.52	18.58	15.92

MONTREAL, CANADA

Sako žmonės sveikesni pradžioj šių metų

Miesto sveikatos departmento direktorius Dr. Adelard Groulx išreiškė savo nuomonę, kad jo surinktais daviniais, atrodo, žmonių sveikatingumas pagerėjęs šiais metais. Jis sako, kad nuo Naujų Metų iki dabar čia buvo susirgę užkrečiamomis ligomis 3,400 žmonių. Tuo tarpu per tokį pat laiką pradžioje pereitų metų tokių susirgimų buvo 4,300. Šiais metais nuo tokių ligų mirė keturi asmenys. Per tą patį laiką tiek mirė ir 1952 m.

Šių metų sausio, vasario ir kovo mėnesiuose nuo tuberkuliozo ligos mirė 45 žmonės, o pereitais metais per tokį pat laiką mirė 75 žmonės. Iki šiam laikui pradžioje metų užregistruota džiovos liga sergant 316 ligonių, — tai 26 mažiau, negu pernai buvo tokių laikotarpiu.

Vėjarauplių liga, jis sako, šiais metais kiek padaugėjo, bet už tai škarletinos liga sumažėjusi per pusę. Pereitais metais per tą laiką buvo 800 susirgimų, o šiais metais tik 400.

—o—

Atominė energija būtų svarbi medicinos tyrinėjimams

Popiero ir medžio instituto narys Dr. Lincoln R. Thiesmeyer, čia kalbėdamas, užreiškė, kad atominė energija, jei būtų naudojama medicinai, vaidintų svarbų vaidmenį suradimui ir gydymui smegenų, turinčių pailgo skydo patinimus. Dėja, jis sako, tas bus galima tik taikos laiku (lyg ir dabar būtų karas. J.)

Kitais žodžiais sakant, dabar karo ištroškę politikieriai žmonijai naudingą atomo energiją ruošia panaudoti žmonių žudymui, o ne gydymui. Tai dvidešimto amžiaus civilizacija!

—o—

Miestas išmeta 26 šeimas gatvėn

Sulyg miesto plano praplatinimui Dorchester gatvės, žmonėms buvo įsakyta išsikraustyti iš savo buto, gruodžio 1 d., kuriuos reikės nugriauti tam tikslui. 26 šeimynos, nesuradusios sau priimamų gyvenimui butų, dar ir dabar tebegyvena senose vietose. Dabar miestas atsisako priimti iš jų rendas ir davė antrą parėdymą išsikraustyti. Jei to nepadarys, miestas priverstinai iškraustys, nors jie ir gatvėje atsidurtų.

—o—

Gembleriavimas, sako, 'pridengta korporacija'

Po trijų metų teismo tyrinėjimo Montreale egzistavusių paleistuvystės ir gembleriavimo įstaigų, šio tyrinėjimo peticionierių legalus patarėjas Jean Drapeau, susumavime tyrinėjimo, teisėjui pareiškė, kad vaduojantis 361 liūdininkų parodymais, nuo 1940 iki 1946 metų čia suorganizuotos ir egzistavo paleistuvystės ir gembleriavimo įstaigos, panašiai kaip pridengtos korporacijos, prisilaikydamas tos nuomonės, kad tai buvo daroma su policijos žinia. Sako, jie netiesioginiai, pabaudų pavidale, ir taksų mokėdavo. Pradžioje, sugautieji viduje, buvo baudžiami nuo $25 iki $50. Bet pakilus kainom ant visko, pabaudos buvo pakeltos nuo $100 iki $200. Pabaudas užmokėdavo paleistuvyščių ir gembleryščių savininkai. Savininkai, sako jis, niekad nebūdavo areštuojami ir baudžiami. Duplessio įvestas "padlock," kuriuo niekad nebūdavo užrakinamos tikrosios tų įstaigų durys, bet kitos, tam pritaikintos pašalinės durys.

Teismo sprendimas tuo klausimu dar nepadarytas.

—o—

Vargiai padidins taksikų skaičių

Gandai eina, kad balandžio mėn. bus išduota dar 700 leidimų del naujų taksikų. Tačiau miesto įstaigose išreikšta abejojimų, nežiūrint, kad aprubežiavimas taksikų skaičiaus mieste pasibaigs pabaigoje birželio. Sulyg minėto įstatymo, dabar Montrealo mieste operuoja 4,295 taksikai. Miesto raštinėje yra užsiregistravę apie 10,000 taksikų vairuotojų, o prieš 10 metų buvo mažiau negu 1,000.

—o—

Pagerbti Ališauskai

Kovo 14 d., jų asmeniškų draugų iniciatyva, buvo pagerbti Antanas ir Ona Ališauskai, juodviejų 25 metų jubiliejinių vedybinio gyvenimo sukaktuvių proga.

—o—

Serga

Elena Tamošiūnienė puolė ir skaudžiai susimušė šoną. Ona Virbylienė, Stasio žmona, sunkiai susirgusi. Taipgi Juozas Lesevičius buvo sunkiai susirgęs krūtinės skaudėjimu, veik savaitę lovoje išgulėjo. Bendrai, daug lietuvių čia serga slogomis.

—o—

Mirė P. Niauros brolis Toronte

Feliksas Niaura, Petro brolis, atvažiavęs į Kanadą dabartinės po karo emigracijos laiku, išgyvenęs visą laiką Montreale, pereitą savaitę išvažiavo į Toronto visiškam apsigyvenimui ir ten nuvažiavęs, pabaigoje savaitės, staiga mirė.

Į laidotuves nuvažiavo brolis Petras Niaura su dukrele Jūra. J.—

Iš Istorijos

(Tąsa iš trečio pusl.)

mui iš Solonikų — "Rytų armiją," arba "gen. Saraill armiją." Anglai turėjo sutikti, kad jie negali nei laivynu nei armijos pagalba paimti Dardanellų. Nutarta iš Gallipolio pasitraukti. Taip 1915 m. gruodyje ir išvežta jų armija iš Gallipolio, kur ji nukentėjo didelių nuostolių, ir dalis jos perkelta į "Rytų armiją," į Solonikus.

Dardanellų žygyj anglai-francūzai neteko daug karo laivų. Anglai ten naudojo 500,000 kareivių, iš kurių 119,729 buvo užmušta. Francūzai naudojo 80,000 kareivių, kurių 26,500 žuvo. 120,000 anglo - francūzų sunkiai susirgo laike tų veiksmų. Turkai neteko 186,000 užmuštų, sužeistų ir belaisvių. Bet jie laimėjo.

Talkininkams buvo smūgis. Jie veikė vadovystėje dabartinio Anglijos premjero Mr. W. Churchillo, naujo karo kurstytojo.

Keli metai atgal Tarybų vadas pareiškė, kad jeigu Churchillui ir pavyktų naują karą išprovokuoti, tai jis jį pralaimėtų, kaip pralaimėjo anglų intervencija Rusijon 1917-1920 metais.

Bridgeport, Conn.

Po to nelaimingo atsitikimo New Yorke prie teatro, kur buvo 28 asmenys sužeisti milijonieriaus Jones, kuris nesuvaldomai savo "caddilac" užvažiavo ant šaligatvio minion žmonių, išeinančių iš teatro, kur buvo sužeistos ir 4 bridgeportietės moterys — Anna Gresh, artisto Johnnie Gresh motina, Petronė Thompson, Nellie Petraitis ir jos duktė Teresė Trainis. Anna Gresh sunkiausiai nukentėjo ir dar ilgokai turės pasilikti St. Claire ligoninėje, New York City.

Šiuos žodžius rašant, Petronė Thompson ir Teresė Trainis yra parvežtos iš ligoninės į jų namus, nors dar yra silpnos, bet tikimasi, kad greitai pasveiks. Nellie Petraitis gryžo į namus kiek anksčiau.

Ne tik sužeistos moterys, bet ir jų namiškiai nuo šios nelaimės daug nukentėjo. Panešė daug rūpesčio, vargo ir išlaidų, o ar kada gaus ką už tas kančias, tai reikia palaukti, o tavęs nei daktarai nei ligoninės nebelaukia, — mokėk kiek reikia, ir gana.

Anna Gresh dar ir dabar negali nei pasėdėti lovoje, mat, strėnų kaulai įlaužti ir galva skaudžiai sužalota, nes ją ir Thompson žmonės ištraukė iš po karo laužo. Laimė, kad gyvasties neprarado tokioje nelaimėje.

Linkiu sužeistosioms greito pasveikimo. **J. J. Mockaitis.**

Knygos - Skaitykite - Žinokite

Naudokitės Nužemintų Kainų Proga

Amerikos Demokratijos Steigėjai

Joje rasite Jungtinių Valstijų Konstituciją su svarbiaisiais pataisymais. Atvaizdos žymiausių kovotojų už nepriklausomybę. Puslapių 320, kaina $2.00. DABAR TIK $1.50.

Lietuvių Tautos Atbudimo Pionieriai

Trumpos biografijos žymiausių Lietuvos patriotų. Parašė Dr. A. Petrika, puslapių 320, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

Popiežiai ir Lietuvių Tauta

Tai rinkinys faktų, kuriuos privalo žinoti kiekvienas lietuvis. Parašė Prof. Pakarklis, puslapių 320, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

Prisikėlusi Lietuva

Parašė Antanas Bimba, kaip po karo aplankė Lietuvą, puslapių 224, kaina $1.00, DABAR TIK 75c.

Žmogus ir Mašina

Puikus rinkinys faktų apie išradimus, su įdomiais paveikslais, sutaisė Dr. J. J. Kaškiaučius. Puslapių 240, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

POEZIJA

Prošvaistės

Jono Kaškaičio—Dr. J. J. Kaškiaučiaus jaudinanti poezija ir trumpa autoriaus biografija. 256 puslapių, kaina $1.00, DABAR TIK 75c.

Usnynė

Teofiliaus Tilvyčio gražiausia kūryba, sielą žavėjanti poema, puslapių 160, kaina $1.50, DABAR TIK 75c.

Pavasario Godos

Stasio Jasilionio gražiausių eilių rinkinys, puslapių 256, kaina $1.00, DABAR TIK 75c.

APYSAKOS

Kelias į Laimę

Tik skaitydamas ją sužinosi kaip įspudinga, kai nekartą giliai atsidusdamas nubrauksi ašaras nuo savo blakstienų. Parašė Rojus Mizara, puslapių 368, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

Mortos Vilkienės Divorsas

Tai apysaka, kuri veda istoriniu keliu Amerikos lietuvių kultūrinio, ekonominio ir politinio gyvenimo. Parašė Mikas Rasoda—Mizara, puslapių 314, kaina $1.00, DABAR TIK 75c.

Bernardo Gavelio Klaida

Baisių nelaimių ir erškėčių takai jauno lietuvio ateivio Amerikoje. Parašė Rojus Mizara, puslapių 350, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

Ūkanos

Jauno lietuvio pastangos atsiekti profesijos, ekonominiai trūkumai, aštrus šeimyninis gyvenimas, politinės intrigos ir įvairios kitos bėdos ir vargai. Parašė Mikas Rasoda, pusl. 342, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

Šliuptarniai

Dr. Jono Šliupo gyvenimas, jo darbai del lietuvybės ir kovos už laisvamanybę. Puslapių 650, kaina $5.00, DABAR TIK $4.00.

KNYGOS APIE SVEIKATĄ

Sveikatos Šaltinis

Daug naudingų patarimų apie sveikatą, nurodymai kaip gelbėtis pasireiškus kokioms paprastoms ligoms, kaip jas pažinti ir būdai jų prašalinimui. Parašė Dr. J. J. Kaškiaučius, pusl. 352. Kaina $2.50 (nėra nuolaidos).

Kaip Būti Jaunam Net ir Senatvėje

Patarimai senyviems žmonėms kaip užsilaikyti, kuomi maitintis, kad būti sveiku ir gyventi ilgą amžių. Parašė Dr. J. J. Kaškiaučius, puslapių 62, kaina 50c (nėra nuolaidos).

Pirmoji Pagalba Ligoje ir Nelaimėje

Nurodymai kaip gelbėti susižeidusį, apsilobus, staigiai viduriais apsirgus nėsant galimybės greit gauti daktaro pagelbos. Paduodama daug receptų. Parašė Dr. J. J. Kaškiaučius, pusl. 128, kaina $1.00, DABAR 60c.

Visos aukščiau suminėtos knygos gaunamos Laisvės knygyne. Kartu su užsakymais prašome prisiųsti ir pinigus.

LAISVĖ

110-12—ATLANTIC AVE., RICHMOND HILL, N. Y.

UŽBURTOJI SIELA

10-24-52 *Parašė ROMAIN ROLLAND* —102—

(Tąsa)

Jai sekdavosi; bet su pasisekimu augo ir neapykanta tų, kuriuos ji buvo nuvaržiusi. Jie jaudavosi lyg apiplėšti. Mandagumo klausimo jau nebebuvo! Labiausiai pagarbos netekę buvo vedusieji vyrai; jų žmonos juos sukurstydavo. Aneta būdavo šmeižiama: ko tik neįpindavo, kalbėdami apie priemones, kurios jai padėdavo paveržti geriausias vietas! —Aneta su savo kieta ir patrauklia šypsena lūpose ėjo tiesiai savo keliu, niekindama opiniją.

Gilumoje vis dėlto reiškėsi nematomas nusialinimas šitų ilgų be padėkos vargo metų. Keturiasdešimtieji artėjo. Gyvenimas praėjo nepastebėtai. Ir ėmė kilti tamsus sąmyšis... Visas tas žuvęs gyvenimas, tas be meilės, be veiklos, be prabangos, be galingo džiaugsmo gyvenimas... Ir visu tuo, ko jai trūksta, ji taip puikiai buvo sutverta naudotis!..

Kuriems galams apie tai galvoti? Dabar jau per vėlu!

Per vėlu?..

*

TREČIOJI DALIS

Solanž buvo apskirto ir kaimiško gotinės madonos veidelio: išraiška senstelėjusi, vaikiška, akys linksmos ir primerktos, nosis nedidukė, burna meili, smakras bent kiek stambokas, oda švelni, veido spalva skaisti. Ji rimtai, labai rimtai mėgo kalbėti rimtomis temomis, o tai sudarydavo juokingą priešingybę su jos geru besišypsančiu veidu, kuris sąžiningai stengėsi nebūti toks; bet jos žodžiai skubėjo, bijodami pamesti savo rimtų minčių siūlą; iš tikrųjų pasitaikydavo, kad ji sustodavo vidury sakinio, o galvoje būdavo tuštuma:

— Ką gi aš čia norėjau pasakyti?..

Tik retkarčiais jos klausytojai jai pasufleriuodavo atsakymą, nes jie beveik nesiklausydavo. Bet jie ant jos nepykdavo. Solanž nebuvo iš tų gražbyliųjų, kurių prėskų kalbų reikėtų klausytis. Ji buvo neišdidi ir pasiruošusi nuoširdžiai atsiprašyti nuvarginusi. Bet iš prigimties nesugebanti nuosekliai galvoti, ji turėjo naivų troškimą galvoti ir begalę geros valios. Ne kažkas iš to išeidavo: mintys pasilikdavo pakeliui; rimtos knygos — Platonas, Gijo, Fuje — savaites ir mėnesius žiovaudavo atskleistos tame pačiame puslapyje; gražūs, didingi idealistiniai, altruistiniai sumanymai, — socialinio aprūpinimo darbai arba naujos auklėjimo sistemos, — buvo proto žaisliukai, kuriuos ji netrukus pamiršdavo užmestus pakampyje, po baldais iki sekančio atsitiktinumo, kuris priversdavo vėl juos susirasti. Gera miesčionėlė, švelni, meili, graži, protinga, nuosaiki, mažumėlį pedantė, nevaržanti kitų, mėgstanti juokauti, kuri nesididžiuodama vaizdavosi turinti intelektualinių poreikių ir kuri iš tikrųjų neturėjo kitokių poreikių, kaip tik kalbėti apie idealą ir apie daugelį kitų dalykų, apie viską tuo pačiu planu, ramiu, smulkmeniškai švariu, gerai užlaikomu, padoriu, grynu ir beverčiu.

Tiesiais ar ketveriais metais už Anetą jaunesnė, ji kadaise buvo jautusi tokį paradoksišką patraukimą prie Anetos, kurį jaučia nepavojingosios prigimtys pavojingosioms. Tiesa, tokie fenomenai pasireiškia iš tolo. Licėjuje, būdama skirtingoje klasėje, ji beveik nesuartėjo su Aneta. Tik matydama ją praeinant ir nugirdusi kelis gandus iš suaugusiųjų, mažoji Solanž pajuto savo vyresniajai draugei baugų susižavėjimą. Aneta to visai nežinojo. Nuo to laiko Solanž ją buvo visiškai pamiršusi. Ji ištekėjo ir buvo laiminga. Norint, kad ji nebūtų laiminga, jos vyras turėjo būti arba pabaisa, arba karštuolis. Viktoras Muton-Švalije, ačiū dievui, nebuvo nei vienoks, nei kitoks! Savo profesija skulptorius, jis nesikankindavo dėl įkvėpimo, nes jis turėjo metinių pajamų ir didelį tinginį. Jam nestigo skonio; bet jis nejautė jokio būtino reikalo savo mene išreikšti nei kitką, nei kitaip, ko dar nebuvo padaręs tas, kitas, ar trečias iš jo garsių profesijos brolių visais laikais. Kadangi jis neturėjo ambicijos, kadangi jis nebuvo apdovanotas pavydo jausmu (gal būt, ir kitais), jis džiaugėsi tyru pasitenkinimu, kad jo mintis taip gerai, taip pilnai išreiškė (bent jis tuo gyrėsi) Mykolas Angelas, Rodenas, Burdelis arba ir mažesni ponai: jis buvo eklektikas ir iš visur ėmė sau turtą. Esant tokioje laimingoje būklėje, tikrai nebūtų apsimokėję vargintis pačiam kuriant, jei malonumui tai nebūtų pridėję dar vienu prieskoniu daugiau — glostančią iliuziją, kad ir jis priklauso tai pačiai šeimai. Jis mielai persiimdavo švelnia sau pačiam pagarba, kurią jis manė privaląs rodyti meno karžygiams ir jų nelaimėms; šiose nelaimėse jis dalyvaudavo, — iš tolo; ir jo džiugus veidas prisiversdavo pasidaryti griežtai melancholiškas, kai jis klausydavo žmoną stropiai skambinant Patetinę Sonatą (nes Bethovenas taip pat priklausė tai šeimai). Solanž visiškai atitiko namų reikalavimus. Ramus nuoširdumas, lengvas gerumas, švelni, vienoda, meili nuotaika, idealizmas kambaryje, nerizikuojąs išeiti į lauką, kai pučia vėjas ar kai yra purvo, palinkimas gėrėtis, kuris gyvenimą padaro taip daug patogesnį! Pagaliau, trumpai, *gerovė* — jų tikrasis neprisipažintas idealas... Jų turto ir širdies išgalės jiems tai leido: jie buvo saugūs nuo medžiaginių rūpesčių; ir nebuvo ko bijoti, kad į savo šeimos židinį jie įsivestų nerimą.

Tačiau jie įsivedė į jį Anetą. Jei jie būtų galėję numanyti apie nerimo pradus, kuriuos savyje nešiojo ši *Frau Sorge*, jie būtų velniškai blogai pasijutę. Bet jie niekados to nesužinojo. Jie buvo iš tų nekaltųjų, kurie žaidžia su sprogstamąja medžiaga; jie gautų nervų priepuolį, jei žinotų, ką jie laiko rankoje. Bet nieko apie tai nežinodami, gerai prisižaidę, nieko blogo nemanydami, jie maloniai ją neša padėti į draugo sodą. — Jie padėjo Anetą į Viliarų sodą.

*

Kai Solanž susirado Anetą, ji tuo pačiu susirado ir senąjį jausmą, kurį buvo jai jautusi: ji įsimylėjo. Kaip ir visi žmonės, ji žinojo apie Anetos "iškreiptą" gyvenimą. Bet būdama gera — negili, bet ir ne pamaiva — ji jos nesmerkė. Reikia pasakyti, kad ji gerai jos nesuprato. Su savo palinkimu į atlaidumą, kuris buvo simpatingiausioji jos malonios prigimties pusė, ji galvojo, kad Aneta, be abejo, buvusi auka arba kad ji turėjo rimtą pagrindą elgtis taip, kaip ji padarė, ir kad kiekvienu atveju tai buvo jos asmeniškas reikalas; ir ji pasipiktino viešąja nuomone. Po pasimatymo su drauge ji pasiteiravo apie ją, ji sužinojo apie jos narsumą ir apie savęs išsižadėjimą; ji liepsningai ja susižavėjo. Tai buvo vienas iš tų periodiškų jos užsidegimų, kurie tam tikrą laiką nepalikdavo joje vietos jokiam kitam jausmui. Jos vyras, kurį ji maitino savo entuziazmais, čia rado dar vieną progą susigraudinti dėl Anetos širdies kilnumo, taip pat dėl savo žmonos ir dėl savosios. (Ar yra dar kas nors, dėl ko galėtume labiau pasiskonėti savo moraliniu grožiu, negu susijaudinimas dėl moralinio grožio savo artimo?) Tarp vyro ir žmonos Anetos atžvilgiu vyko kilnių norų varžytinės. Negalima palikti vieną, netekusią visų prielankumo šią vargšę moterį, socialinės neteisybės auką! Muton-Švalije nuėjo aplankyti Anetą jos penkto aukšto pastogėje. Jie užklupo ją bešeimininkaujančią. Dėl to ji pasirodė jiems tik dar labiau jaudinanti, o jos šaltumas jiems atrodė žaviu iškilmingumu. Jie nepaliko jos, kol neišsinešė pažado, kad Aneta su savo berniuku ateis kurį nors sekantį vakarą papietauti glaudžiame šeimos ratelyje.

Aneta ne kažkokį jautė malonumą dėl šios atnaujintos draugystės. Ji pastebėjo jos lėkštumą. Moralinės vienatvės metai jai suteikė laukinę uoslę. Negerai per daug atsiskirti nuo pasaulio: sunku vėl į jį besugrįžti; žmogus pasidaro jautrus jo kvapui, kaip kvapui lavono, paslėpto po gėlėmis. Patogiame Muton-Švalije bute Aneta nesijautė laisvai; jų moterystės laimė nekėlė jai pavydo... "Meiliai, meiliai, meiliai...", kaip sako Moljeras... Ne, ačiū! Ne man!.. Tai buvo valanda, kai jai buvo reikalingi smarkūs gyvenimo alsavimai...

Tai va, tebūna ji patenkinta! Meilioji Solanž jai juos parūpins...

*

Aneta rengėsi eiti pietų. Šį vakarą ji turėjo pas Muton-Švalije susitikti tuos draugus, dėl kurių Solanž jai buvo ausis išūžusi, — daktarą Viliarą, smarkiai pagarsėjusį madingą chirurgą, ir jo puikią jauną žmoną. Ji buvo susirūpinusi...

(Bus daugiau)

HARTFORD, CONN.

Mūsų naujienos

Pavasariui prasidėjus, viskas pradeda atgyti, taip pat atgyja ir žmonės, būna linksmesni. Mūsų Laisvės Choras taipgi šiuo laiku pagyvėjo, nes į chorą sugrįžo visa eilė senųjų dainininkų. Dabar choras pasidarė daug stipresnis. Po kokio laiko pasilavinę, vėl galės gražiai padainuoti.

Tuojau po Velykų Laisvės Choras rengia koncertą. Tai bus linksmas ir smagus koncertas. Artistų žada būti net iš New Yorko ir Bostono.

Koncertas įvyks sekmadienį, gegužės 3 d., pradžia 2 val. po pietų. Bus Lietuvių Klubo salėje, 227 Lawrence St. Įžanga tiktai vienas doleris. O vaikams įėjimas nemokamas. Koncerto apgarsinimai ir tikietai jau gatavi. Dabar kiekvienas turime darbuotis koncerto išgarsinimui ir tikietų išplatinimui.

Koncerto apgarsinimus galite gauti Choro Klube, 157 Hungerford St.

Kitas gražus parengimas

Moterų Klubas, su pagalba Literatūros Draugijos, rengia vakarienę ir balių. Įvyks gegužės 17 d. Laisvės Choro salėje, 157 Hungerford St. Tai bus sekmadienį po pietų. Prasidės 5 val. vakare. Įžanga tiktai $2. Bet tikietus kiekvienas stengkitės įsigyti iš anksto, nes reikia juk žinoti, kiek reikės parūpinti valgių.

★

Ir trečias parengimas

Kaip teko girdėti, tai dar žada surengti balių ir Lietuvos Sūnų ir Dukterų Draugystė. Tai bus 2 d. gegužės, vakare, Laisvės Choro salėje. Bus valgių ir gėrimų. Galėsite ir pasišokti.

Tėmykite Laisvėje, apie parengimus bus daugiau parašyta.

Laisvės Choro Koresp.
A. K.

Detroit, Mich.

Čia pažymime pavardes tų draugų, kurie aukavo dienraščio Laisvės bendrovės suvažiavimui. Nors vėlokai, bet tas įvyko iš priežasties, kad buvo prisiųsti du pasveikinimai ir nebuvo pažymėta kurį naudoti. Vienas buvo jau atspausdintas be pavardžių — dabar (ta pati suma pinigų) čia paimsime vien tik pavardes iš antro pasveikinimo. Prašome pasiskaityti.

LLD 52 kp. $10; J. A. Daukai $5; J. M. Genaičiai $2.50; J. Bubliauskas $2. Po $1: Chas. Nausėda, J. Gugas, N. Astrauskienė, V. Smalstienė, J. Morkūnas, S. V. Rusaičiai ir Joe Liminskas. Taipgi surinkta $11.50 nuo kitų narių. Viso $38. Širdingai ačiū visiems.

Šį pasveikinimą prisiuntė ir pasirašė S. Rusaitis.

Laisvės Adm-cija.

Cliffside, N. J.

Susirinkimas ir Bankietas

LLD 77-tos kuopos svarbus susirinkimas įvyks sekmadienį, 29 d. kovo, 3 val. popiet, 346 Palisade Av.

Pasibaigus susirinkimui, 7 val. visi būsit pavaišinti lietuviško stiliaus vakariene. Laike vakarienės, palinkėsime sveikatos ir laimių seniausiai ir veikliausiai šio miestelio gyventojai K. Mažeikienei, kuri antradienį, 31 d. kovo, išvyksta pastoviai apsigyventi į Jersey City.

Komitetaas.

PRANEŠIMAI

CAMDEN, N. J.

LLD 133-tos kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį, kovo (March) 29 dieną, pradžia 2 val. popiet, paprastoje vietoje.

Šis susirinkimas yra svarbus, bus renkamas komitetas surengimui išvažiavimo, kuris atsibus birželio 28 d. Taipgi bus ir kitų svarbių reikalų aptarimui. Taipgi visi ir visos susirinkite ir naujų narių atsiveskite.

Komitetas.
(58-60)

DETROIT, MICH.

Mūsų spaudos platintojų-vajininkų bus nepaprastai gražus vakaras šį sekmadienį, kovo (March) 29 d., pradžia 5 val., Draugijų Svetainėje, Porter St.

Tai bus vajininkų pagerbimo, jų sunkaus triuso įvertinimo ir kartu spaudos finansiniai parėmimo vakaras. Taigi visi būkime šiame parengime ir paremkime savo progresyvę spaudą. Įėjimas pigus.

Rengėjai.
(59-60)

MONTELLO, MASS.

Visų menininkų draugiškas parengimas įvyks kovo-March 28 d., (šeštadienį), Lietuvių Tautiško Namo žemutinėje salėje, pradžia 7:30 val. vakare. Bus namie gamintų valgių, gerų gėrimų, muzika, dainos ir viskas už mažą įžanga.

Tai bus pradžia mūs darbo sukėlimui Laisvei $8,000 fondo. Čia bus atidengta paslaptis, kurią sužinos tik tie, kurie dalyvaus šiame parengime.

Rengimo Komisija.
(59-60)

HARRISON, N. J.

LLD 136 kp. susirinkimas įvyks 29 d. kovo, sekmadienį, po pietų 3 val., toj pačioj vietoj, 17 Ann St.

Meldžiu visus atsilankyti. Girdėsime Laisvės Fondo komisijos raportą. Kokios buvo pasekmės parengime.

Valdyba.

Chicago, Ill.

Staigiai mirė George Kwain (Jurgis Kvainauskas)

Šeštadienį, kovo 21 d. ryte chicagiečius sukrėtė tragiška žinia: staigiai, nesirgęs mirė George Kwain (Jurgis Kvainauskas) pažangus biznierius ir aukštai pasižymėjęs liaudies mene.

Velionis buvo LKM Choro pirmininku. Tik praeitą sekmadienį LKM Choro Rėmėjų bankete pirmininkavo meninėje programoje ir pats dainavo duete su Tex Žebraičiu, o vėliaus kvartete su Žebraičiu, Estelle Bogdan ir savo žmona Helen. Niekas nebūtų patikėjęs, kad paskutinį kartą mato tą jauną energingą vyrą ir gėrisi jo dainavimu.

Jei tragiška žinia sukrėtė skaitlingą minią lietuvių liaudies meno mėgėjų, tai ji dar tragiškiau palietė Jurgio šeimą: Dainininkę žmoną Helen, mažyčius sūnelius, tėvus, brolį ir kitus artimuosius. Nes niekas to nesitikėjo ir nelaukė. Jurgis dar buvo gana jaunas ir iš pažiūros stiprus vyras. Bet mirtis, matomai, nežiūri į amžių ir žmogaus fizinį tvirtumą...

-:-

Penki žmonės žuvo gaisre

Anksti, kovo 20 d. ryte kilo gaisras Chestnut Apartment Hotel, 119 W. Chestnut St. Ugnis atkirto išbėgimą daugeliui gyventojų. Pašaukta ugniagesių komanda vienus išnešė iš degančio namo kopečiomis, kiti patys iššoko pro langus iš antro, trečio ir ketvirto aukšto.

Liepsnose žuvo 5 viešbučio gyventojai ir apie 20 kitų sužeisti. Gaisrą likvidavus ugniagesiai dar ieškojo degėsiuose gal yra ir daugiau žmonių žuvę.

Pittsburgh, Pa.

Visokios naujienos

Vis buvo manyta, kad čia Pittsburghe turime kelis grigaitinius socialistus, kurie bėgiūnėja pas progresyvių laikraščių skaitytojus su persergėjimu, kad jie tų laikraščių neskaitytų. O prieš tokį biznierių, kuris savo biznį pasigarsina pirmeiviškame laikraštyje arba žurnale, tai ėjo šauksmas boikoto ir prakeikimo. Bet buvo klaidingai manyta: štai dabar iš vienos Illinojaus kempės koksai ten šliuris ar šliurė siuntinėja laiškus pas tuos Pittsburgho biznierius, kurie savo biznį pasigarsino Vilnies kalendoriuje. Tie biznieriai išvadinami begėdžiais, kam jie ten pasigarsino.

Turiu tiktai tiek pasakyti, kad siauraprečių ir trumparegių, matomai, yra visur. Jiem nesuprantama biznierių etika, ir kaip pilietis turi užsilaikyti.

-:-

Pittsburgho priemiesčiuose per skirtingas radio stotis yra transliuojami net trys lietuviški pusvalandžiai. Dargio pusvalandžio, kuris yra palaikomas jo karčiamų garsinimui, muzikališka programa labai silpna ir prasta. Net keliais atvėjais buvo per patics Dargio draugus kritikuojama. Tos kritikos tilpo buvusiose "L.Ž." Iš Dargio programos nauda dėl lietuvių labai maža.

Lietuvių Vyčių užlaikomas radijo pusvalandis, aiškų, tarnauja Italijos Romni. Jo programos dideliu nuošimčiu susideda iš kunigiškų spyčių ir visokių palaiminimų ir iš dėl bedievių ilgų botagų-bizūnų.

Pittsburgho Jaunųjų Lietuvių pusvalandis yra palaikomas daugiau katalikiškos-tautiškos pakraipos žmonių. Muzikališka programa geresnė. Jie daugiau yra prisitaikę prie Pittsburgho lietuvių draugijų ir daugiau paramos gauna. Progresyvės idėjos, suprantama, ir tenai nėra.

V. B.

IŠ LIETUVOS

Jauno kompozitoriaus kelias

VILNIUS. — Jaunas kompozitorius Eduardas Balsys, LTSR konservatorijos auklėtinis, gavo pakvietimą atvykti į TSRS Tarybinių kompozitorių sąjungos valdybos plenumą. Kartu su juo į Maskvą pakviestas ir LTSR filharmonijos styginis kvartetas — Ė. Paulauskas, K. Kalinauskaitė, J. Fledžinskis ir M. Šenderovas. Plenume jie atliks E. Balsio "Kvartetą."

Šį savo kūrinį Balsys rašė dar mokydamasis konservatorijoje. 1950 metais LTSR tarybinių kompozitorių sąjungoje, dalyvaujant Maskvos kompozitoriams, buvo išklausytos dvi "Kvarteto" dalys. Jos sušilaukė gero įvertinimo. Balsį paskatino tęsti darbą. Galutinai užbaigtas keturių dalių kūrinys pirmą kartą buvo atliktas Vilniuje praėjusių metų spalio mėnesį. Po to LTSR filharmonijos styginis kvartetas atliko jį Minske, Rygoje,

PHILADELPHIA, PA.

FOR SALE

APPROXIMATELY 350 3-WHEEL PLATFORM TRUCKS 36"x48"

CAN BE EXAMINED BY APPOINTMENT

CALL LOCUST 7-4000 EXTENSION 307

(53-60)

Philadelphia, Pa.

HELP WANTED—FEMALE

STENOGRAPHER. For law office. Fast and accurate. Experienced not required. Steady position; good working conditions. Apply in person, Mr. Bodley, Room 1505, Phila. Savings Fund Bldg., 12 So. 12th St.
(57-59)

MALE and FEMALE

HOUSEKEEPER-COOK. Must be fond of children. Experience and references required. Sleep in. Top salary for right woman.
Call GR. 7-9333 for interview.
(38-60)

HELP WANTED—MALE

BILLING CLERK
Motor Freight Term
North East Section
Will break in a fast, accurate typist. Prefer one desirous of and capable of learning rating. 2 P. M. to 11 P. M. Monday thru' Friday.
See Mr. Gordon.
Needs Express
Castor Ave. & Belgrade St.
(57-63)

MACHINE OPERATORS. Also needed HELPERS. Experienced required. Steady work; good working conditions. Apply in person or phone Mr. Brunell.
STANDARD DIE SUPPLY CO.,
35 Central Ave. Paoli 3132.
(60-63)

SORTER. Pickled sheep or goatskins, experienced; good wages, excellent conditions. Apply Morris Fishman & Sons, Torresdale Ave., & Orchard St. JE. 5-8269.
(57-59)

MACHINISTS. Experienced for steady day employment in plant, doing variety of high grade work. Good working conditions. Apply in person or phone NICHOLS PRODUCTS INC., 325 W. Main Street, Moorestown, N. J.
Moorestown 9-0877. Arrange for interview.
(58-60)

JEWELERS. Skilled bench men. Needed for all types of Jewelry Good working conditions. Steady work. Apply in person.
S. LESSE & SONS
1316 Arch Street.
(58-64)

MACHINIST. Die Repair and small tools. Experienced. Steady work; good working conditions. Apply in person. See Mr. Ball. J. STORTZ & SON, 210 Vine Street.
(55-61)

Baltimore, Md.

Help Wanted Female

BANK POSITIONS. Several young ladies to work in our bookkeeping and proof department, no experience necessary; pleasant working conditions. For interview call PL. 7141.
(56-59)
CLERK TYPIST
(60-67)

ORGANIZACIJŲ ATYDAI

Kovo mėnesio susirinkimuose turėkite savo dienotvarkyje Laisvės vajų sukėlimui $8,000. Pasirūpinkite surengimui kokios nors pramogos, nusistatykite sau kvotą kiek jūsų kolonija sukels fondui. Prašome visų ir visur darbuotis, kad sukelti fondą paskirtu laiku.

Laisvės Adm.

SKELBKITĖS LAISVĖJE

Taline, Tartu. Maskvos konservatorijos profesorius Guzikovas, klausęsis kūrinio per radiją, gerai įvertino jauno lietuvių kompozitoriaus kūrinį.

MATTHEW A. BUYUS

(BUYAUSKAS)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

426 Lafayette St.
Newark 5, N. J.
MArket 2-5172

CHARLES J. ROMAN

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Liūdėsio valandoj kreipkitės prie manęs dieną ar naktį, greit suteiksime moderniška patarnavimą. Patogiai ir gražiai moderniškai įruoštą mūsų šermeninė. Mūsų patarnavimu ir kainomis būsite patenkinti.

1113 Mt. Vernon St., Phila., Pa.

Telefonas Poplar 4110

New Yorko ir Apielinkės Žinios

KONCERTAS

Rengia Laisvės Bendrovė pasilinksminimui pavasario džiaugsmu. Geri bufeto užkandžiai ir nepaprastai graži programa, kurią duos:

LEON YONIK, baritonas

SUZANA KAZOKYTĖ, sopranas

AIDO CHORAS, vad. MILDRED STENSLER
ŠOKIKIŲ GRUPĖ, vad. RUTH BELL
JONAS VELIČKA duos smuiko solų.
FRANK BALEVIČIUS, akompanistas.
MERGINŲ KVARTETAS, vad. B. Sukaskienės

Sekmad., Kovo-March 29

Prasidės 3 val. dieną. Užkandžiai po programos.

Įžanga nemokama. Prašome nesivėlinti.

Liberty Auditorium

110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill, N. Y.

Kviečiame iš visos plačiosios apylinkės atsilankyti į šį gražų parengimą. Pasinaudokit puikiu koncertu ir nepaprastai įdomia programa. *Reng. Komisija.*

Newyorkietis Thomas Messina sulaikytas po $50,000 kaucijos iki tardymo. Jo bute radę gausą heroino, kurį išpardavę būtų galėję pelnyti virš $390,000. Jis buvęs seklių tėmijamas per keletą savaičių.

Užrašyk Laisvę Savo Draugui.

Pajieškojimai

Paieškau draugo Petro Masuko. Kadaise gyveno Montello, Mass., ir buvo vedęs Matildą Sipul. Taipgi paieškau Jono Sipul, kuris taipgi gyveno Montelloj. Jų pačių ar apie juos žinančių prašau kreiptis šiuo antrašu: Mr. F. R., 11841 Eggleston Ave., Chicago, Ill.
(57-61)

Dr. A. Petrika
DANTŲ GYDYTOJAS
221 South 4th Street
BROOKLYN, N. Y.
Tel. EVergreen 7-6868
VALANDOS:
9—12 ryte; 1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta

TONY'S
UP-TO-DATE
BARBER SHOP
ANTANAS LEIMONAS
Savininkas
306 UNION AVENUE
Brooklyn, N. Y.
Gerai Patyrę Barberiai

PEIST LANE DRUGS, Inc.
405 So. 4th Street
Cor. Hewes St.
Brooklyn, N. Y.
Visoki vaistai, kosmetikai, kūdikiam reikmenys, įvairūs daiktėliai, ligonių kambariui reikmenys —už griežtai žemas kainas.
MAX PEIST, Ph. G.
Receptų Specialistai:
EDWIN LANE, Ph. G.
Tel. EV. 7-6233

Atlankius ligonę Amiliją Raulušaitienę

Kovo 22-rą dieną buvom atlankyti mūsų darbščiąją draugę Amiliją Raulušaitienę, kuri gyvena 4 Croydon Drive, Bellmore, L. I. Jinai jau senokas laikas kaip serga. Nuvažiavę radom jau sėdinčia ir skaitančią dienraštį Laisvę ir jau pusėtinai pasveikusią.

Draugė A. Raulušaitienė yra primezgusi daug šalikų ir kitokių mezginių dėl Laisvės ir kitų mūsų organizacijų ir dovanojusi juos. Iš to draugijos padarė nemažai pelno. Ir taipgi ji yra apdovanojusi mūsų teatrininkus savo rankomis padarytais labai gražiais bukietais.

Besikalbant su ja, paaiškėjo, kad ji labai trokšta dalyvauti Laisvės išdirbinių arba mezginių parodoje ir matyti savo ir kitų mezginius.

Taip, Amiliute, mes visi jums linkime pasveikti, dalyvauti parodoje ir veikti ir vėl sykiu su mumis dėl visuomenės labo. **Jonas Juška.**

Brooklyne 11 metų berniukas pašovė savo draugą, jo namuose, jo tėvo revolveriu, kurį vaikai radę paslėpta stalčiuje. Tėvas neturėjęs revolveriui leidimo, bus teisiamas.

Laisvės koncertas, pobuvis Kovo 29-tą, Auditorijoje. Kviečiame

Norisi priminti visiems Laisvės skaitytojams ir prieteliams, jog rengėjai šio labai gražaus ir smagaus koncerto ir pobuvio jaustųsi prastai, jeigu jūsų lauktų ir nesulauktų. Jaustųsi blogai ir kitų miestų lietuviai, kurie į didžiojo Brooklyno-Richmond Hill lietuvius visuomet žiūri kaipo į pavyzdį.

Blogo pavyzdžio mes niekada nedavėme. Ir tikimės, kad ir šiuo atveju neduosime. Tad —

Visi būkite Liberty Auditorijoje kovo 29-tos popiečio 3 valandą. Pasiklausykite gražios meno programos, kurią suteiks grupė iš geriausiųjų lietuvių menininkų. Paskiau pasivaišinsime prie bufeto ir pasitarsime svarbiais dienraščio reikalais.

Laukiame ir tikimės jūsų nuoširdžios talkos.

Miesto valdžia sutiko fėrą pakelti

New Yorko miesto valdžia savo posėdyje praėjusį antradienį sutiko priimti gubernatoriaus Dewey pateiktą Transit Authority. O su tuo, jau visi žino, ateina kėlimas fėro. Už tą autoritetą paducta 11 balsų, prieš 5.

Autoritetas yra įgalinamas kelti fėrą taip greit, kaip greit mato reikalinga. O kad valdžia tų pinigų laukia, abejoti netenka. Tikimasi, kad pakeltas fėras jeis galion ne vėliau liepos 1-mos—jei ne anksčiau.

Prieš balsus padavė Miesto Tarybos prezidentas Halley ir Manhattan prez. Wagneris. Halley pasiūlė apsieiti be kėlimo fėro, suvesti budžetą "taupymu." Tačiau tas jo taupymas būtų tiktai iš atleidinėjimo darbininkų ir pablogininio patarnavimų.

Balsavime taksuoti ar ne taksuoti algas 15 balsu buvo prieš, 1 už. Tuo vienu už taksavimą buvo Queens prez. Lundy.

Vieton taksavimo algų, miesto valdžia ieškos pajamų taip vadinamais nuisance taksais — už auto pastatymą, ant alaus, gal tūlų įžangų, smulkmenas pardavinėjančių mašinų, ir tt.

Gubernatorius Dewey menkniekio nepaiso

New Yorko Miesto Taryba nutarė priimti gubernatoriaus Dewey nukapotą miestui šėrą pajamų nuo "betų" prie arklių lenktynių. Sekamiems budžeto metams miesto šėras bus tiktai 3 procentai. Kitus pasiims Dewey į savo valdžios iždą.

Buvo ir zurzėjimo — kur tau nebus! Bet zurzėjimas be rimto protesto, be kovos, kaip matome, nieko nereiškia. Tą jau patyrė ir miesto valdžia. To miesto, kuris yra didesnis už daugelį nepriklausomų valstybių. Jie Dewey pavadino net "ūsuotu banditu." Bet Dewey sau linksmai baliavojo tuo tarpu. Jis ir jo pavaduotojas Moore minėjo savo gimtadienius. Gubernatoriui suejo 51, o jo pavaduotojui 57.

Kokia yra Halley programa

Majorui Impellitteri sutikus priimti gubernatoriaus Dewey ir jo kontroliuojamo Valstijos Seimelio įsakus kelti fėrą Halley pasisakė esąs priešingu. Jis pasisakė prieš taksavimą algų ir prieš kėlimą fėro, kas darbo žmonėms prilygsta nukapojimui algos.

Halley yra Miesto Tarybos prezidentas. Kaipo užimantis atsakingą vietą, jis turėjo pateikti savo pasiūlymus miesto finansų problemai išrišti. Jis pateikė. Dėl jo dabartinės pozicijos ir dėl to, kad jis nori būti majoru, svarbu jo programą pažinti. Kokia ji? Jis siūlė:

"Panaikinti administratyvį atleidimą pasilsiui ligos metu." Sako, kad tuo sutaupytų $1,100,000 per metus. Bet darbininkams būtų atrokuota iš algų už kiekvieną ligos dieną.

"Panaikinti atsarginių grupes." Reikštų atleidinėjimą darbininkų. Ir dar didesnį spaudimą į dirbančiuosius nesant pavaduotojų.

"Atleisti perviršį darbininkų iš subway." Sako, kad tas sutaupytų $1,350,000 per metus. Tas reikštų atleidinėjimus iš darbo. O darbininkai įtikrina, kad darbininkų perviršiaus nėra. Priešingai sako jie, dar daug darbininkų nėra pervesti į 40 valandų savaitę, tebedirba ilgas valandas.

"Prašalinti nenuodarbumą važiuotės linijose." Siūlo tuomi taupyti $1,140,000. Bet darbininkai sako, kad tai reikš didesnę paskubą, nepriežiūrėtus traukinius, daugiau nelaimių.

"Prašalinti duplikaciją panaikinimu miestinių linijų." Tuomi taupyti $7,000,000. Darbininkai sako, kad visa tai būtų masiniu atleidinėjimu darbininkų iš darbo ir pabloginimu patarnavimo žmonėms.

"Ligoninėse teikti pagalbą tiktai labai biedniems, taipgi nepaprastuose nuotikiuose." Tuo taupyti apie 2 milijonus dolerių. Bet dėl to daugumai darbininkų miestinės ligoninės taptų neprieinamomis.

"Sutrumpinti ligoninėse buvimo laiką einant pagerintais laboratorijos procesais." Iš to taupymas apie 2 milijonų dolerių priverstų ligonius išeiti iš ligoninės pilnutinai nepasveikusius.

"Taupyti algų išmokėjimo sistemoje." Siūlo mokėti algas kas dvi savaitės ir kad viena pusė miestinių darbininkų gautų algą vieną penktadienį, kiti kitą. Žinovai sako, kad tokia sistema dažnai verčia darbininkus skolintis pinigų pas paskolų ryklius ir mokėti aukštas palūkanas.

Kiti "taupymui" pasiūlymai yra panaikinti kai kuriuos švaros departmento centrus, šluoti gatves viena diena viena šoną, kitą dieną kitą.

Žinant, jog gatvėse ir dabar katės ir žiurkės po keletą dienų išlaiko šermenis, biogai atsiduodą šis jo pasiūlymas taupyti. Ir kiti panašūs "taupymo" pasiūlymai nekelia entuziazmo. Visur galėtume pakęsti daugiau priežiūros, daugiau darbo rankų. Ponų, kurių kai kur yra didelis perviršius, nesiūlo atleisti. **T-as.**

Motorinės važiuotės valdininkai įspėja, kad bus griežtai laikomasi nuostato neleisti vairuoti motorines mašinas jaunesniems 18 metų.

Macy krautuvėje nukrito ar nušoko nuo laiptų ir užsimušė Mrs. Burns, atvykusi iš Plainfield, N. J.

GLENN'S RESTAURANT & BAR
Buvęs RUSSIAN INN dabar lietuvių Glenn šeimos nuosavybė
A. TODER IR JO ORKESTRAS
A. DONCOV DAINOS ir ARMONIKA
ELBA RADRIGEUZ Amerikoniškos ir ispaniškos Dainos
V. KROCHMALNAS Patarnauja ir dainuoja ukrainietiškas ir kitas dainas
Žemos kainos ČIA RENKASI LIETUVIAI,
Puikūs valgiai UKRAINIEČIAI IR KITI
219 2nd Avenue (arti 14th St.) New York, N. Y. Telefonas GR. 3-9865
NĖRA MINIMUM MOKESTIES IR NĖRA COVER CHARGE
Penktadieniais, Šeštadieniais ir Sekmadieniais Floor Show, Dainos ir Šokiai. Šauni Orkestra.

Virginia 9-6125
PETER GUSTAITIS, JR., M. D.
MODERNINĖS MAŠINOS VIDUJINIŲ LIGŲ TYRIMUI
2-3; 6-8 P. M. By Appointment Except Thurs. & Holidays
87-20 85th Street WOODHAVEN, L. I., N. Y.

PETRAS KAPISKAS IR **VINCAS SODAITIS**
Užlaiko puikų
BAR & GRILL
32 Ten Eyck St. Brooklyn, N. Y.
Telephone EVergreen 4-8174

REIKALINGI DARBININKAI — HELP WANTED

NEW YORK
MALE and FEMALE

Prie Ladies sportswear, section ar ant pilno drabužio, trumpos valandos, nuolatinis darbas, gera mokestis. Kreipkitės:
EMIL NAPOLI SPORTSWEAR
2778 — 86th St., Brooklyn
Tel. **ES. 3-2770.**
(58-60)

OPERATORĖS
Patyrusios prie hemstitching ir plain stitch, dirbti prie nosinių. Nuolatinis darbas, gera mokestis. Kreipkitės:
HELMAR MFG. CORP.,
652 Hudson St., N.Y.C.
(14th St. vicinity, at 9th Ave.)
Tel. **ORegon 5-7862**
(58-62)

REIKALINGOS OPERATORĖS
Patyrusios ant vaikų suknelių. Sekcijų darbas. Savaitinis darbas. Gera mokestis. Kreipkitės:
NANCY ANN KIDDIEWEAR
4411 — 3rd Ave., Bronx, N. Y.
(Arti 181st Street)
(59-65)

REIKALINGA MANIKIURISTĖ
Mergina mokanti leg waxing, facial, pedicuring, shampooing ir t.t. Pilnam ar daliai laiko. (Uždaryta pirmadieniais). Gera mokestis. Puikios darbo sąlygos. Kreipkitės:
ROBERT WATSON
29-02 Francis Lewis Blvd.
Flushing, L. I.
Telefonas IN. 3-2255
(57-59)

NEW YORK
HELP WANTED—FEMALE

DRAFTSWOMEN
Senior, patyrusi sheet metal Fabrication. Nuolatinis darbas, gera mokestis. Kreipkitės:
KARP METAL PRODUCTS
211 63rd St., Brooklyn
(58-64)

REIKALINGOS OPERATORĖS
Patyrusios, prie girdles, $50 į savaitę ir daugiau. Nuolatinis darbas,patogios darbo sąlygos. Kreipkitės:
CORDE-de-PARIE
711 Broadway, Brooklyn.
(Arti Flushing Ave.)
(58-62)

REIKALINGOS FINGERWAVERS
Pilnai mokančios, dėl weekends, nuolatinis darbas, gera mokestis. Puiki darbo atmosfera. Klauskite Freddy — **TA. 2-8621.** Kreipkitės:
FREDDY'S BEAUTY SALON
1888 Archer St., Bronx, N. Y.
(59-65)

OPERATORĖS
Dirbti prie vyrų ir moteriškų drabužių. Nuolatinis darbas; gera alga. Geros darbo sąlygos. Kreipkitės:
JOSIE G. SPORTSWEAR
376 Wilson Ave.
Brooklyn
HY. 7-0679
(Arti Myrtle ir Knickerbocker Aves.)
(56-62)

REIKALINGA
Licensed Practical Nurse
Nuo 3 P.M. iki 11 P.M. ir nuo 11 P.M. iki 7 A.M.
(Taipgi Combination dietician ir namų aptarnautoja). Pilnas užlaikymas. Gera mokestis. Kreipkitės:
Saw Mill River Convalescent Home
1188 Saw Mill River Rd.
Yonkers, N. Y. **Tel. YO.8-3113**
(58-60)

REIKALINGOS OPERATORĖS
Patyrusios ant singer mašinos. Section darbas, gera mokestis.
Kreipkitės:
ENTERPRISES
31 East 22nd St., N. Y. C.
Telefonas GR. 7-6434
(57-61)

OPERATORĖS—MERROW
Patyrusios. Ar jūs norite dirbti 12 mėnesių į metus moderniškoj, draugiškoj dirbtuvėj, su naujais įrenginiais prie polo shirts, prie galimos transportacijos? Jei taip tai kreipkitės:
RUNSON KNITTING MILLS
1311 Rockaway Parkway
Brooklyn, N. Y.
CL. 7-3160
(58-60)

BONAY EMBROIDERY OPERATORĖS
Prie paprasto siuvimo ar 3 thread. Nuolatinis darbas, gera mokestis, puikios darbo sąlygos. Kreipkitės:
REGINA MFG. CO.
656 Broadway (Rm. 911), N.Y.C.
Tel. AL. 4-9799.
(59-61)

HELP WANTED-MALE

LEATHER CRAFTSMAN
Patyręs rankinis siuvėjas prie suit cases, pilnai mokantys tą amatą vyras, mažai odinei dirbtuvei. Linksma apylinkė, pastovus darbas, 5 dienų savaitė, 40 valandų.
Kreipkitės:
BROOKS BROS.
19 East 44th St., N.Y.C.
(59-65)

SHEET METAL DARBININKAI
Aukščiausi shipyard mokesčiai šalyje. 8 valandos viršlaikio ir kitos pašalpos.
LUDER MARINE CONSTRUCTION CO.
Stamford, Conn.
(57-61)

FABRIKO DARBININKAI
40 valandų savaitė, pasikeičiamais šiftais. Puikiausia pradedant mokestis. Geros darbo sąlygos. Patenkinantis vakacijų planas. Turi mokėti skaityti ir rašyti angliškai. Šaukite:
HV. 7-2100.
Kreikpitės: 72 Scott Ave.,
Brooklyn, N. Y.
(57-60)

SHEET METAL LAY OUT MEN
Turi būti pirmos klasės. Gera mokestis, nuolatinis darbas. Kreipkitės:
KARP METAL PRODUCTS
211 63rd St., Brooklyn.
(58-64)

MASSACHUSETTS
HELP WANTED
MALE

MACHINISTS
TURRET LATHE
OPERATORIAI
Pilnai Patyrę
ŠAUKITE MR. LEECH
Sommerville 6-3100
Ar kreipkitės:
624 SOMMERVILLE AVE.
SOMMERVILLE, MASS.
(56-60)

NEW YORK
HELP WANTED—FEMALE

REIKALINGOS OPERATORĖS
Patyrusios ant Singer Mašinų. Dirbti prie dresses & dusters. Gera mokestis, nuolatinis darbas, puikios darbo sąlygos. Kreipkitės:
JAY—CEE DRESS
54 Canal St., (8th floor)
("F" train to East Broadway Station, N. Y. C.)
Tel. **WA. 5-5139.**
(58-62)

OPERATORĖS
Patyrusios prie Singer Mašinų. Section darbas, nuolat, gera mokestis, puikios darbo sąlygos.
Kreipkitės:
B.A.B. PRODUCTS
902 Broadway (20th floor)
(arti 20th Street), N.Y.C.
Tel. **MU. 6-8140**
(58-60)

OPERATORĖS PRIE BLIUSKIŲ
Nuolatinis darbas; gera alga. Geros darbo sąlygos. Kreipkitės:
M. & M. CONTRACTING CO.,
1080 Bedford Ave.,
Brooklyn.
UL. 7-9426.
(56-60)

OPERATORĖS
Patyrusios prie Sijonų. Puiki alga. Nuolat. Geros sąlygos.
SYRET SPORTSWEAR
260 W. 36th St., N.Y.C.—7-tos
CH. 4-4440
(56-60)

OPERATORĖS
Su ar be patyrimo. Darbas ant Complete Sections prie suknelių. Nuolatinis darbas — gera mokestis. Puikios darbo sąlygos. Kreipkitės:
DAYTON DRESS
637 East 180th St., Bronx, N. Y.
(59-65)

NEW YORK
REAL ESTATE

IDEALAS DEL ŠEIMOS
Aštuonių kambarių namas, 4 miegamieji kambariai, elektriniai įrengta virtuvė, arti transportacijos, 4½ akrų žemės, barn dėl 10 arklių, vištininkas, 3 nuvalyti akrai augmenims, vaisių medžiai, upelis vietoje, 2 mailės iki Bayonne Bridge. Viskas puikiausiose sąlygose. 1176 Rockland Ave., Staten Island.
Saint George 7-5562.
(59-61)

FRANZONE CONSTRUCTION CORP. Siūlo savo naujus dviem šeimynom namus. 3½—4½—5½ kambarių apartmentai. Pusiau atskirti, visai atskirti kampiniai namai. Modelius galima matyt: 22-65 47th St., Astoria, L. I. (tarpe Ditmars ir Astoria Blvd.) Kainos $20,000 iki $25,000. RA. 6-8527—8-0811.
(59-64)

PRIVATIŠKA, SAVININKAS TURI PARDUOTI BALDWIN—Namas 30 pėdų su doku ant kanalo—gilus vanduo. Aliejum šildoma, porčiai su sietais. Venetian blinds, langai apsaugoti nuo vėtrų; geros karpetos, šaldytuvas — $9,500. Taipgi yra mažas vasarnamis, galima gyventi per ištisus metus, su 30 pėdų doku ant kanalo, gilus vanduo. $4,500. Saukite **Baldwin 3-0110.** Rašykite:
SARAZEN, 5 Washington Pl.,
Baldwin, L. I.
(59-61)

BUČERNĖ -- GROSERNĖ
ŠALDYTI VALGIAI
VAISIAI IR DARŽOVĖS
Taipgi ir keturių kambarių apartmentas. Seniai įsteigta. Geros įeigos. Pilnas įruošimas. Puiki proga porai. Savininkas priverstas parduoti iš priežasties ligos.
122-17 111th Ave., Richmond Hill, N. Y. **VIrginia 3-5575.**
(58-61)

REIKALAVIMAI

Reikalinga vedusi pora. Moteris dirbti prie abelno namų darbo ir sutvarkyti ir apvalyti išnuomuojamus kambarius. Vyras turi būti patyręs daržininkas ir mokantis dirbti prie įvairių sutaisymų. Gera alga, valgis ir kambarys. Vieta laukuose, vasarinis resortas. Darbas prasideda **balandžio 1 d.** Kreipkitės: **S. Rockower,** 410 E. 17th St., Brooklyn, N. Y., arba skambinti vien tik rytais — **BUckminster 4-7441.**
(58-60)

PARDAVIMAI

SPECIALŪS PARDAVIMAI!
Skulptūriškos Wilton Karpetos. Vilnoninės, 100% geros medžiagos. 9'-12'-12' platumo. Pilkos, žalios ir šviesiai rudos. Ištiesiame siena su siena. 40 oz. pamušalas. $10.95 sq. yrd. Reguliariškai $14.95. Garantuotas darbas.
ACKLEY CARPET-LINOLEUM SERVICE
Free estimates. HO. 5-0934
195-44 Jamaica Ave., Hollis.
(60-62)

PARSIDUODA Boarding House. Pilnai įstaisyta su baldais 24 kambariai. Innerspring matrasai. Karštas ir šaltas vanduo kiekviename kambaryje. Didelis šaldytuvas ir deep freeze virtuvėje. 94 myl. nuo New Yorko. Pastatyta prie gražaus ežero. Turi shuffle board, gražų kambarį, kuriame yra visoki žaislai. Šaukite: **AX. 7-1615.** Arba rašykite: Box M-23, Room 830, 11 W. 42nd St., N. Y. C.
(59-61)